Nummer 22 Donderdag 28 Mei 1931 31ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

Programma

voor de Jaarl. Algemeene Vergadering te Leiden op Zaterdag 20 Juni e.k.

1. 11 uuur. Ontvangst door het Afdeelingsbestuur van Leiden in de Foyer van de Gehoorzaal (Breestraat).
2. Daarna Algemeene Vergadering in dat gebouw.
3. 12.30 uur. Ontvangst door het Gemeentebestuur in de Lakenhal.
4. 1 uur. Lunch in „De Turk" (Breestraat) aangeboden door het Bestuur der afdeeling Leiden aan Eere- en Hoofdbestuursleden. Dames- en heerenleden die daaraan mede willen deelnemen f 2.—.
5. 2 uur. Boottocht naar de Brasemer- en Kagermeren (vertrek van de Turfmarkt). Aangeboden door de Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer, met dit voorbehoud dat door minstens 80 personen daaraan moet worden deelgenomen. Vertering aan boord voor rekening der deelnemers(sters).
6. Terugkeer in Leiden. Daarna diner in Restaurant „De Burcht", voor hen die daaraan tegen betaling van f 3.50 per couvert willen deelnemen.

De Secretaris der afd. Leiden
E. RIJKE.

P. S. Voor de punten 4, 5 en 6, gelieve men zich, vóór 7 Juni e.k. op te geven bij den heer mr. E. Rijke voornoemd, Witte Singel 58, Leiden.

Denkbeelden van Robert Fruin over Indië

door

H. A. RITTER.

Omstreeks het midden der XIXe Eeuw begon Indië in elk opzicht de aandacht te trekken van hen, die zich met de publieke zaak bemoeiden. En dat waren niet alleen de politici, maar ook de geleerde publicisten, die zich geroepen voelden hun licht niet onder de korenmaat te verbergen. Tot hen behoorde ook Robert Fruin, die, tot aan het eind zijns levens gegolden heeft als een historicus en historisch publicist van zeldzame beteekenis. Het kan niet onbelangrijk zijn te weten, wat hij — voor het groote publiek — neerschreef over een regeling van zaken tusschen Nederland en Indië. Dergelijke artikels beheerschten — evenals het met die van Buys het geval was — langzamerhand de publieke opinie, en werkten op die manier mede tot verandering van zaken.

Veel heeft Fruin over Indië niet geschreven. Het belangrijkste artikel is: *Nederland's Rechten en verplichtingen ten opzichte van Indië* (De Gids 1865). En het is daaruit dat wij zijn denkbeelden, kort samengevat, voor onze lezers willen étaleeren.

I.

Fruin begint met de opmerking, dat er „door staatslieden en publicisten te veel gehandeld wordt over de wederzijdsche belangen tusschen Nederland en Indië".

Dat kon daarom — meende hij — nooit tot een gewenscht resultaat leiden, omdat die belangen „hoewel in hoofdzaak overeenkomend", in „sommige voorname opzichten in onverzoenlijken strijd" zijn.

De *overeenkomst* bestaat ten eerste hierin dat het voortduren onzer heerschappij over Indië, zoowel voor *Nederland* als voor Indië *noodzakelijk* is. Zonder Indië zou Nederland dalen tot den rang van een onbeteekenende Mogendheid; zou er geen grenzelooze werkkring voor de overtollige talenten in Nederland meer open zijn; zou Nederland de schatten van Indië derven.

Indië zou — na ons vertrek — terugvallen in den staat van regeeringloosheid; het zou (vooral Java) in kleine vorstendommen, die elkander bestrijden en vernielen zouden, terugvallen, „de diepe ellende, waaruit het land zich langzaam opricht, zou weêr de overhand nemen."

En wat verandering van heerscher betreft — er is er geen „van wien het reden heeft te verwachten, dat hij zachter of beter regeeren zou."

Dit wat betreft Fruin's voorstelling van de *belangen-overeenkomst*. Maar er is ook — gelijk hij opmerkt — een *belangenverschil*.

Het belang van *Indië* vordert „dat het onze heerschappij zoo goedkoop mogelijk bekome. Het onze brengt mede, dat wij ze zoo duur mogelijk laten betalen."

Indië's belang is het dat er zoo weinig mogelijk schatten uit Indië wegtrekken. Het belang van Nederland is juist het tegendeel.

Indië moet wenschen, dat er, hoe eer hoe liever, een toestand geboren worde, waarin het vreemde heerschappij ontberen en zich zelf besturen kan.

Nederland daarentegen heeft er het hoogste belang bij, dat zijn heerschappij over Indië nooit ophoude.

Er kan dus — zegt Fruin — geen stelsel van regeeren worden gekozen dat aan beider belangen voldoet.

Zooals de zaken staan, overheerscht het belang van Nederland.

„Aan de belangen van het vaderland zullen die der bezittingen worden opgeofferd."

Hij laat daarop echter een „gelukkig" volgen.

> Gelukkig echter — zegt hij — dat een volk als het onze onmogelijk handelen kan uitsluitend naar zijn belang. Zijn gevoel van recht laat dit niet toe. Het wil de belangen van den weerlooze, met wien het naar goeddenken handelen kan, niet onvoorwaardelijk aan zijn belang ten offer brengen.

Maar wat hij dan zegt, wijst juist de fouten aan, *die, naar zijn inzicht aan ons toenmalig Indisch beleid kleefden.*

> Het (ons volk) wil, althans tot zekere hoogte, rechtvaardig zijn. Daarom laten wij Indië voor de moeiten en kosten der regeering wel meer betalen dan het daarvoor eigenlijk verschuldigd is, en richten wij de regeering wel niet in om de inlanders tot zelfregeering op te voeden; maar wij trekken toch niet uit Indië al wat wij, zonder gevaar van het land uit te putten, er uit trekken konden; en voor de opvoeding van de inlanders wordt althans iets gedaan. De belangen van Indië worden in aanmerking genomen en behartigd, voor zoover wij meenen dat het plichtmatig is.

Toch stond, zegt Fruin, die plicht nog altijd bij het belang te veel achter.

En op dien plicht wenschte hij dat veel meer de nadruk werd gelegd dan geschiedt.

„Als eerst voor goed was uitgemaakt, dat de belangen wijken moeten voor recht en plicht, dan zouden onze staatspartijen, naar ik vertrouw, het gemakkelijker eens worden over de vraag, wat Indië aan Nederland, wat Nederland aan Indië verschuldigd is."

Daarom gaat Fruin dan over tot het in het licht stellen van den aard van onze rechten en plichten ten opzichte van Indië.

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

II.

Eersten: wat is de aard van ons recht in Indië? Wij heerschen in Indië met het recht van den sterkste; met het recht van den veroveraar. Fruin erkent dat, maar hij vraagt: hoe ver strekt dat recht zich uit?

Volgens Romeinsche-, volgens oud-Germaansche begrippen, is dat recht onbegrensd. En nog Hugo de Groot stemde daarmede in.

„Maar wie" — vraagt Fruin — „zou heden ten dage (1865) aan ons volk zulk een gruwelijke leer durven aanprijzen?"

Onze begrippen daarover gaan niet verder dan het recht van den overwinnaar te beperken tot het recht van den Souverein.

Over de vraag: hoever strekt zich dan *dat* recht uit, zijn de meeningen verdeeld.

De eene meent, dat in Indië de Souverein eigenaar is van den grond; voor het gebruik moet hem landrente betaald worden; de nog onbebouwde gronden behooren hem in vollen eigendom toe; hij heeft het recht voor te schrijven welke gewassen er op geteeld zullen worden; van de voortbrengselen komt hem een vijfde toe en hij heeft aanspraak op den arbeid van een dag op de vijf.

Dat is het Souvereinrecht van den Indischen vorst over zijn onderdanen.

Anderen ontkennen volstrekt dat de Indische vorst — en bij opvolging — Nederland dat recht zou bezitten.

De strijd daarover komt Fruin nutteloos voor. Want Nederland heeft geen keus.

> Een christenvolk als het onze kan niet anders souverein wezen dan met alle rechten en verplichtingen, die de christelijke wijsbegeerte onzer dagen aan de souvereiniteit verbindt.

En daarmede was, volgens Fruin, wat toen in Indië geschiedde, in flagranten strijd.

Volgens hem bestond *de plicht* van den Souverein hoofdzakelijk in het verzekeren van de vrijheid, veiligheid en eigendom der onderdanen; in het hen in staat stellen om al wat plichtmatig en betamelijk is, onbekommerd te verrichten, in het hen helpen „om al het goede tot stand te brengen, wat noch door vrijwillige samenwerking van enkelen kon volbracht worden."

Het *recht* van den Souverein is het eischen van behulpzaamheid, gehoorzaamheid en volgzaamheid van de onderdanen en het hen opleggen van belastingen, die echter *een zekere grens* niet mogen overschrijden.

En nu constateert Fruin al dadelijk dat *het batig slot* daartegen strijdig was.

> Als Westersche Souverein, mogen wij (van Indië) niet vorderen al wat ons goed dunkt; wij moeten vorderen, zooveel wij behoeven om onzen plicht van souverein te vervullen; daarboven mogen wij niets vragen, niets nemen.

En daarmede was het in beslag nemen van het batig slot der rekening van Indië in strijd. En dat feit werd, naar zijn meening, des te erger, door een ander feit, n.l. dat het Nederlandsche volk daarvoor geen oog scheen te hebben. Dat het zich niet bewust was dat er tweestrijd bestond tusschen het besteden van millioenen om zijn West-Indische bezittingen van de slavernij te verlossen — maar tegelijkertijd Oost-Indië als slaaf te behandelen.

Lang wijdt Fruin uit over de middelen om hierin verandering te brengen. Wij zullen hem hierbij niet volgen. Het was ons alleen te doen om er aan te herinneren, hoe hij over het batig slot dacht.

Dat moest verdwijnen. Maar Fruin bepaalde zich niet alleen bij afkeuring. Hij gaf er *een nieuw stelsel* voor in de plaats.

In hoofdzaak komt het overeen met wat *thans* geschiedt. Hij zou daarbij Nederland door Indië ruim willen laten betalen, ter vergoeding van wat het voor Indië doet en uitgeeft.

Maar vóór alles wil hij dat de verplichtingen, van Indië aan Nederland *grenzen* heeft; *grenzen*, die Nederland moet eerbiedigen.

Aan de exploitatie van Indië door Nederland zou daardoor dus een eind worden gemaakt.

III.

Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat een man als Fruin niet bleef staan bij het uitspreken van een wenschelijke hervorming. Maar dat hij ook onderzoek deed naar de mogelijkheid er van. En wel in dien zin dat de belangen van Nederland en Indië er mede zouden overeenkomen. In de eerste plaats verwachtte hij er terecht van dat er betere regel en orde zou komen in het beheer der financiën. Hij wijdt daar lang over uit; waarbij wij ons niet zullen ophouden.

Maar hij komt ook natuurlijk aan het *cultuurstelsel*. Fruin bestrijdt dat niet omdat het strijdt „met de wetten van staathuishouding, waaronder thans het Westersche Europa bloeit."

Hij heeft er een andere grief tegen.

„Het is in strijd met onze rechten en verplichtingen."

Het cultuurstelsel acht hij „onrechtvaardig."

„Welk recht heeft de Souverein om zijn onderdanen tot arbeid, tot een bepaalden arbeid te dwingen?"

Fruin ontkent dat recht. Hij wilde het cultuurstelsel alleen behouden, als vorm van belasting. Maar dan mocht van den arbeid door de inlanders verricht, door Nederland niet meer behouden worden „dan het behoeft om zijn plichten van souverein te kunnen betrachten." Al het overige moest aan den arbeider worden overgelaten.

Overigens achtte Fruin het cultuurstelsel, niet iets dat lichtvaardig moest worden afgeschaft. Ook op grond van de vruchten, die het heeft opgebracht.

Als vanzelf komt Fruin dan op den drang naar *vrijen arbeid* voor den Javaan. In beginsel is hij het daarmede eens. Alleen betwijfelt hij het of Java — om daarbij te blijven — er rijp voor is. Hij wil het gemeene grondbezit behouden, totdat de inlandsche bevolking getoond heeft ten volle in staat te zijn de waarde van individueel grondbezit te beseffen. In zijn tijd was dat zeker nog niet het geval. En daarom acht hij *den vrijen arbeid* nog niet gewenscht.

Geheel keurt hij af een ander stelsel van vrijen arbeid, dat berust op het stichten van een klasse van tusschenpersonen, die van de Regeering „de aanspraak op de voortbrengselen van den grond en op den arbeid der onderdanen overnemen". Een pachtstelsel dus — voor een bepaald aantal jaren of voor altijd.

Zoowel de ervaring in Rusland, als in Hindoestan, heeft niets dan zeer slechte gevolgen daarvan voor de inlanders te zien gegeven.

IV.

Zoo had dan Fruin in zijn artikel de, in zijn dagen aan de orde zijnde, Indische kwestie grondig onderzocht en behandeld — voor zoover zijn kennis uit boeken en door overdenking kon reiken.

Hij besluit met een uiteenzetting van zijn wenschen. Een programma dus.

Vrije arbeid en *individueel grondeigendom* blijft voor Java zijn ideaal. Maar dat ideaal houdt tevens nog iets anders in: Opvoeding van den Javaan.

> Alles wat dienen kan om den Javaan te beschaven en in zijn eigen oogen te verheffen, alles wat dienen kan om zijn eigendom te verzekeren en hem lust tot het verwerven van eigendommen in te boezemen, moet in het werk gesteld worden. Voor onderwijs, voor goede rechtsbedeeling, voor het opmaken van een kadaster moet de regeering geen geld ontzien. Waar de toestanden gunstig zijn voor afzonderlijk grondbezit, moet zij het verdeelen der dorpslanden aanbevelen, zelfs met opoffering der gedwongen cultuur. Nergens mag zij, ter liefde dezer cultuur, het gemeene grondbezit bevoordeelen. Maar zij moet hierbij met de uiterste voorzichtigheid te werk gaan, en zorgen dat zij haar doel niet voorbij streeft, dat zij de beschikking over het land niet aan onmondigen toewijst, die er de waarde niet van kennen en het lichtvaardig vervreemden zouden. Dan liever voorloopig het gemeenschappelijk grondbezit en het cultuurstelsel in stand gehouden; natuurlijk onder beding, dat Java op deze wijze niet meer aan Nederland opbrengt dan het in billijkheid aan den souverein verschuldigd is. Het cultuurstelsel moet stelsel van belasting, niet van exploitatie wezen.

Ziedaar wat Robert Fruin voor Indië wilde. Wij beoordeelen het niet. Het was alleen onze bedoeling wat Fruin in 1865 schreef, als Historische bijzonderheid voor het voetlicht te halen. Men kan er uit zien, dat het een zeer vooruitstrevend programma is, dat hij ontwikkelde. Naar het ons voorkomt, is er in die richting gewerkt. *Het batig slot* is met het *cultuurstelsel* verdwenen.

Beide streden, gelijk Fruin heeft aangetoond en gelijk ook blijkt uit het alom steeds groeiend verzet, tegen den geest der Eeuw.

En het is de verdienste ook van Robert Fruin geweest, de noodzakelijkheid van dat verdwijnen glashelder voor het ontwikkelde publiek te hebben uiteengezet.

Maar daarin ligt niet alleen zijn verdienste. Hij wees ook aan hoe het verder moest gaan. Maar eerst vele jaren later — in het begin der XXe Eeuw — zou het ook door hem aangewezen voetspoor worden gevolgd.

Dit laatste is van te meer beteekenis omdat het cultuurstelsel en het batig slot *feitelijk* toch al op hun laatste beenen liepen. De economische drainage van Indië stierf in 1877 haar natuurlijken dood door uitputting.

Alleen het denkbeeld van opvoeding van den Javaan tot zelfstandigheid was levensvatbaar.

Onze tijd staat — nu Java gebleken is veertig millioen zielen te tellen en een groot percent daarvan geheel van den landbouw is vervreemd — voor andere problemen.

Maar het probleem dat zich in 1865 aan Fruin voordeed, is door hem, naar het ons voorkomt, volledig en scherpzinnig ontleed. Wat de eenige weg is om tot eene voldoende beantwoording of oplossing te komen.

Voor of tegen de vruchtencultuur in Suriname

door

W. R. MENKMAN.

Hoe moeilijk het is zekere vraagstukken in het openbaar te behandelen, zonder den indruk te wekken óf van propagandisme, óf van défaitisme, bleek weder na het verschijnen van mijn artikeltje in „De West-Indische Gids" van Maart j.l., waardoor ik nog eens belangstelling trachtte te wekken voor het probleem der vruchtencultuur in Suriname. De vragende vorm welke ik voor den titel had gekozen (Heeft in Suriname een vruchtenbedrijf kans van slagen?) heeft blijkbaar suggestief gewerkt, in twee — tegengestelde — richtingen. Althans het „Algemeen Handelsblad" (avondblad van 19 Maart) meende, dat ik er niet in geslaagd zou zijn den betrokkenen ietwat optimistischer te stemmen en de heer C. L. Tomson tracht, in het „Kol. Weekblad" van 30 April, mij te genezen van pessimisme.

Suriname evenwel geldt bij velen als „an experimental country" en nu moge men verschillend denken over de vraag of dit land, wat zijn economischen opbouw betreft, over het stadium der proefnemingen heen behoorde te zijn, het feit is nu eenmaal niet weg te redeneeren, dat het nog altijd in dit stadium verkeert. Wat kan er dus nuttiger zijn dan — zoodra er sprake van is iets nieuws te ondernemen — het vóór en het tegen zoo objectief mogelijk tegenover elkander te stellen en er op aan te dringen dat vooraf het geheele complex van kansen en mogelijkheden — gunstige en ongunstige — aan een nauwkeurig en onbevooroordeeld onderzoek worde onderworpen? De les der bacovencultuur, welke 25 jaar geleden toch inderdaad hoogst onvoldoende voorbereid werd op touw gezet, is een zeer dure geweest; aan den anderen kant zullen velen die bekend zijn met de positie welke thans Rotterdam inneemt met betrekking tot den aanvoer en de distributie van bananen voor Noord-West-Europa, het betreuren dat de rol welke Suriname als producent van deze vruchten is gebleken te kunnen spelen, zoo spoedig is uitgespeeld geweest.

Nagaande wat er thans officieel bekend is van de citruscultuur in Suriname, kom ik tot de volgende resultaten.

a. Wat de productie betreft.

Verslagen van Bestuur en Staat.

	kl. landb.	gr. landb.	tot. stuks.
1924	645.269	473.167	1.118.436
1925	479.888	1.396.224	1.876.112
1926	427.792	331.548	759.340
1927	301.540	824.842	1.126.382
1928	376.830	272.369	649.199

Verslag der Vereeniging voor Handel en Nijverheid.

			tot. stuks.
1929	—	—	2.871.714

Verslag van De Surinaamsche Bank.

1930 Geen productiecijfers genoemd.

b. Wat de cultuur betreft.

Verslagen van Bestuur en Staat.

1924 De oogst bleef beneden de verwachting, wegens langdurige *droogte*, wegens langzame aanrijping en onvoldoende afmeting. Verschepingen naar Nederland, Demerara en Curaçao. Voor Nederland centrale verpakking, keuring en sortering onder leiding Dir. v. d. Landbouw. *Verwachtingen goed*, aanplant voortgezet.

1925 Hoedanigheid verre beneden de verwachting. Slechte ontwikkeling (klein en zuur) wegens sterke *droogte*. Oogst te laat voor uitvoer naar Europa; verschepingen naar Demerara en Barbados.

1926 Groote *droogte;* irrigatieproeven ten behoeve van den kleinen landbouw; uitdeeling veredeld plantmateriaal.

1927 Diep stilzwijgen.

1928 Opbrengst beneden de verwachtingen, als gevolg van abnormale *droogte* 1925—1926. Stand belangrijkste oudere aanplantingen slecht; van aanplantingen van na de droogte, dus in het verslagjaar 2½ *jaar oud*, verscheidene *reeds produceerende boomen*. Teleurstellende productiecijfers op drie plantages en algemeene ervaring hebben Landbouwproefstation doen besluiten aanplant *niet verder aan te moedigen*. Ook voor 1929 *kleine oogst verwacht*.

Verslag der Vereeniging voor Handel en Nijverheid.

1929 Veel teleurstelling. *Oogst* echter *boven verwachting* groot. Uitvoer 1.307.000 stuks. *Verschil van meening* over stand der cultuur.

Verslag van De Surinaamsche Bank.

1930 Door het uitblijven van den bloei in December 1929 was de oogst, die voornamelijk in Juli en Augustus viel, klein. Invoerverbod in Britsch Guyana, eenigszins gecompenseerd door den uitvoer naar Curaçao. Totale uitvoer 628.902 stuks = 125.800 K.G. ter waarde van f 10.705.—.

Opmerkelijk is welke nadeelige invloed in Suriname — een land waar normaal 2¼ M. regen per jaar valt — droogte kan hebben, of het niet op tijd invallen der regenseizoenen. Het doet daarom eigenaardig aan dat Regeering en Bestuur aan proeven met mechanische grondbewerking den voorrang willen geven boven irrigatieproeven. Dat ook het bevloeiingsvraagstuk een rol speelt met betrekking tot de vruchtencultuur, is een der bewijzen voor mijn stelling dat geen éénzijdig-deskundigen — iets anders dan eenzijdige deskundigen — het probleem van het vruchtenbedrijf in zijn geheel kunnen overzien.

De heer Tomson citeert uit een rapport van een Zuidafrikaansch tuinbouwkundige, welk rapport echter alleen betrekking heeft op de mogelijkheden eener citruscultuur — meer speciaal grapefruitcultuur — op de Britsch-Westindische eilanden en in het Centraalamerikaansche Britsch Honduras. Er zijn evenwel twee landen — één ten Noorden en één ten Zuiden van Suriname — waar een omvangrijke citruscultuur (ook sinaasappelcultuur) al reeds bestaat, t.w. het eiland Porto Rico en een deel van Brazilië.

Aangaande de „ups and downs" der vruchtencultuur op Porto Rico leeren ons de verslagen van den Gouverneur van dat eiland het een en ander. Waarde van den uitvoer van sinaasappelen, grapefruit en ananas tezamen in 1910 $ 1.300.000.—, in 1928 $ 5.650.000.—, in 1929 $ 2.315.000.—; de sterke vermindering in laatstgenoemd jaar moet het gevolg zijn geweest van den orkaan van September 1928.

Hoe het op Porto Rico staat met de regelmaat in de verschepingen — een belangrijke factor in de kwestie der scheepsruimte — kan blijken uit het volgende staatje, overgenomen uit het verslag van het voor de vruchtencultuur gunstige administratieve jaar 1924/25.

	Oranges	Grapefruit	Pineapples	
Verscheept in	boxes	boxes	crates	Totaal
Juli	626	54.876	15.166	70.668
Aug.	917	34.195	6.380	41.492
Sept.	4.181	61.657	1.438	67.276
Oct.	73.384	170.657	3.162	247.203
Nov.	47.563	33.666	5.157	86.386
Dec.	22.577	7.082	4.530	34.189
Jan.	24.987	14.275	11.954	51.216
Febr.	27.769	19.276	4.168	51.213
Maart	78.189	32.201	10.081	120.471
April	52.266	64.647	88.860	205.773
Mei	3.974	53.290	133.857	191.121
Juni	328	33.914	57.794	92.036

Alles naar de V.S., totale waarde $ 3.640.000.—.

Dat ook voor Porto Rico de marktcondities ter plaatse van consumptie meer of minder gunstig kunnen zijn, kan hieruit blijken, dat in het laatstgenoemde verslag geklaagd werd over verminderden uitvoer van grapefruit, wegens overproductie in Florida; de prijs van ananas was aanvankelijk ongewoon hoog geweest — omdat de oogst abnormaal vroeg verschepingsgereed was geweest — maar daarna gedaald tot een ongehoord laag peil, toen het product van Cuba aan de markt was gekomen n.l.

Ten aanzien van de natuurlijke vijanden der cultuur lezen wij in hetzelfde verslag: „One of the most important fruitproblems in this island is the control of insect pests and fungus diseases, the most important being the citrus scab. These maladies affect the exterior appearance of the fruit. Very often the quality of the fruit is judged on the Northern market by the cleanliness of the coat and not by the flavor of the fruit."

De afwezigheid van orkaangevaar heeft Suriname ongetwijfeld op Porto Rico voor; daartegenover echter staan eenige zeer notabele voordeelen van het Amerikaansche eiland boven ons Suriname. San Juan ligt op 1400 mijl afstand van New York, Paramaribo op circa 2000 mijl. Op producten van Porto Rico wordt in de continentale V.S. geen invoerrecht geheven. In Florida en Californië hebben de Amerikanen ervaring opgedaan met de cultuur van subtropische vruchten in het groot, met welke ervaring zij op Porto Rico hun voordeel kunnen doen; onze landgenooten — ook de Surinaamsche en Oostindische planters — missen die ervaring vooralsnog. Porto Rico eindelijk is overbevolkt en heeft een lagen loonstandaard, althans op het land; Suriname daarentegen moet vreemde arbeiders invoeren.

Merkwaardig is dat op Porto Rico, met een gemiddelden jaarlijkschen regenval van circa 70 inches — dus niet zooveel minder dan Suriname — op verschillende plaatsen irrigatiewerken zijn aangelegd, wat op een heuvelachtig eiland echter wellicht eenvoudiger te doen is dan in het Surinaamsche laagland. Ook de niet met name door den heer Tomson genoemde planter (de vroegere eigenaar van plantage Vredenburg in de Para?) legt den nadruk op het belang van irrigatie voor Suriname, maar doet geen oplossing aan de hand voor dit uiterst gewichtige probleem.

Trachten wij nu iets te weten te komen aangaande de vruchtencultuur in Brazilië, dan leert ons The South American Handbook 1931 dat dit land in 1929 naar Engeland alleen 446000 kisten sinaasappelen uitvoerde, bijna de helft van den totalen export van 178 millioen stuks. Verscheping heeft plaats in koelruimten; in Sao Paolo en te Rio de Janeiro zijn „packingplants" gevestigd. De aanplant bestaat uit ruim 16 millioen boomen, waarvan ruim 7 millioen alleen in den staat Sao Paolo; zes millioen boomen zijn jonger dan vijf jaar.

Rio de Janeiro ligt op ruim 4700 mijl van New York en ruim 5200 mijl van Londen (Paramaribo op circa 4000 mijl van Amsterdam) doch Brazilië heeft een niet onbelangrijk dichtbijgelegen afzetgebied voor versch fruit in Argentinië; afstand Rio de Janeiro—Buenos Aires ruim 1100 mijl. Van het ten Zuiden van Rio gelegen Santos werden in 1929 3¾ millioen bossen bananen uitgevoerd naar Argentinië; de Staat Sao Paolo produceerde 13¼ millioen bossen, d.i. bijna negen maal zooveel als het kwantum waarop de Surinaamsche bacovencultuur van 1906 was gebaseerd.

De afgelegenheid van Brazilië ten opzichte van Noord-Amerika en Europa wordt overigens ook nog op andere wijze door de nabijheid van Argentinië gecompenseerd; van laatstgenoemd land immers, met zijn 18 „frigerificos" en zijn grooten uitvoer van bevroren en afgekoeld vleesch, varen schepen met koelinstallaties naar Europa. De heer Tomson was tevreden over den toestand waarin een tiental kisten versche vruchten, na een reis van 24 dagen, in gewone laadruimte, uit Suriname in Nederland aankwamen, maar acht het toch blijkbaar een voordeel dat er van Georgetown naar het zooveel dichterbijgelegen Noord-Amerika wekelijks schepen varen met koelruimte (van welke capaciteit?)

Bedenkt men in welke mate de uitvoer van sinaasappelen uit Brazilië nog kan toenemen wanneer het thans nog jonge gedeelte van den aanplant in dat land tot vollen wasdom zal zijn gekomen, dan moet men wel tot de overtuiging komen dat ook het afzetvraagstuk voor een omvangrijke Surinaamsche cultuur wel degelijk ernstige bestudeering zou vereischen. Om niet te spreken van Zuid-Afrika en ander landen welke Suriname zijn voorgegaan; niet lang geleden kwam zelfs een proefzending sinaasappelen uit Britsch-Indië in Engeland aan.

Dat Suriname uitstekende citrusvruchten kan voortbrengen is bekend — de heer Tomson demonstreerde b.v. Surinaamsche citroenen grooter dan het Hollandsche publiek wel ooit gezien zal hebben — maar voor een commercieelen opzet is meer noodig dan de wetenschap dat het land zich tot de productie van een zeker artikel leent. Klimaat en bodem maken Suriname voor de teelt van zooveel gewassen geschikt, b.v. mais, een artikel waarvan o.a. Nederland een groot afnemer is en dat zelfs op het betrekkelijk dichtbij gelegen Curaçao een niet onbelangrijk import-artikel is, vooral in den vorm van maismeel. Reeds in Februari 1928 — en dus vóórdat Curaçao z.g. ontdekt werd door Suriname — wees ik er op (Kol. Weekbl. 3 Aug. 1928) dat Curaçao slechts een onbeduidende hoeveelheid mais en heelemaal geen maismeel uit het

zustergewest invoerde. Wanneer evenwel de vraag aan de orde komt of Suriname zich met succes kan toeleggen op de verbouwing van mais in het groot en zich in concurrentie met Argentinië een markt voor dit artikel kan veroveren, of de fabricatie van cornmeal en cornflour — thans vrijwel een monopolie van de V. S. — in Suriname kans van slagen zou hebben ,dan ligt het antwoord niet zoo maar voor de hand.

Een vruchtencultuur in het groot, voor export, zou bij welslagen voor Suriname een allerbelangrijkste onderneming zijn — daaraan behoeft niemand te twijfelen — en dat de tot dusver betoonde belangstelling voor de plannen daartoe niet met die belangrijkheid in overeenstemming is, kan men met den heer Tomson gereedelijk eens zijn. Dat er evenwel met betrekking tot de mogelijkheid van welslagen van zoodanige onderneming geen vraagstukken meer zouden bestaan valt — hoe gaarne men ook overtuigd zou worden — moeilijk in te zien.

Amsterdam, Mei 1931.

Naschrift. Het bovenstaande werd geschreven, voordat het ingezonden stuk van den heer J. A. Liems in het K. W. van 14 Mei was verschenen.

Een Pinkstergave voor den medischen nood in Indië.

(De macht van het kleine.)

In den laatsten tijd heeft de Nederlandsche pers uitvoerige kolommen gewijd aan den medischen nood in onze overzeesche gewesten en in dit verband ook aan „Simavi", welke vereeniging, zooals men thans in breeden kring wel weet, den medischen nood onder de Inheemschen wil helpen lenigen. Is het noodig nu alwéér op dien medischen nood de aandacht te vestigen? Ons antwoord moet helaas bevestigend luiden. Aanhoudend bereiken „Simavi" uit Indië noodkreten om geldelijken steun. De medische zorg der Inlandsche bevolking gaat in den laatsten tijd zwaar gebukt onder de economische moeilijkheden. Groote sommen worden gevraagd.

Voor het pas begonnen hospitaalwerk der U.Z.V. op Jappen (Noord-Nieuw-Guinea) heeft men nog circa f 5000.— noodig. Het zou voor de arme Papoea-bevolking op Jappen een zegen zijn, wanneer dit geld bijeen mocht komen. Jappen met de Waropenkai is één der grootste bevolkingscentra van Nieuw-Guinea.

Voorts vraagt de Medische Dienst onder Inheemschen, die van *Vrijzinnige zijde* wordt ondernomen, terstond een bedrag van ongeveer f 30.000. De tijdsomstandigheden zijn „Simavi" tegen, doch wanneer *ieder* zich inspant om vóór 1 Juni a.s. 50 cents te gireeren (met opgave van bestemming) op giro-nummer Zeist 128487, is het geld bijeen.

Welk een zegenrijk werk zou dan onder die arme stumperds daarginds ter hand kunnen worden genomen.

Ten overvloede teekenen wij hierbij aan, dat het Secretariaat voor de Propaganda van „Simavi" gevestigd is te Heemstede, Jan van Goyenstraat 29.

Van Week tot Week.

Van Maandag 18 tot Vrijdag 22 Mei.

*De alg. beheerder der pensioen-, weduwen- en weezen*fondsen v. d. Ind. burg. en loc. ambt. J. Berendsen is benoemd tot burgerlijk ambtenaar onder toekenning van den titel van hoofdambt. ter beschikking v. d. G.-G. voor de herziening van het Bezoldigingsstelsel. Hem is opgedragen om, na overleg met de Hoofden der Dep. v. Alg. Best. en het Hfd v. h. Bezoldigingskantoor, voorstellen in te dienen inzake de herziening van de bezoldigings- en de daarmede samenhangende regelingen voor burg. en mil. landsdienaren, teneinde te komen tot een stelsel van bezoldiging dat zich aansluit aan de sociale toestanden in de samenleving in Ned. Ind. en hetwelk de draagkracht van 's Lands geldmiddelen niet te boven gaat.

De kruiser Sumatra is Zondagavond l.l. vlot gekomen. Het schip maakt water in de voorste tanken. Het plan bestaat om heden op eigen kracht naar Soerabaja op te stoomen, vergezeld door de De Ruyter, de Evertsen, de Soemba en de sleepboot Tatar.

*De Abel Tasman kreeg overal waar in Australië ge*land wordt, een zeer schitterend welkom. Te Brisbane was eene groote menigte aanwezig. Dinsdag via Sydney te Melbourne aangekomen, vertrok het toestel den volgenden dag naar Canberra, vanwaar het Donderdagmorgen naar Sydney terug vloog op zijn retour naar Indie.

De Volksraad is thans definitief, voor de komende zittingsperiode, volgens de politieke groepen, als volgt samengesteld:

Inlandsche groep: nationalisten 9, Boedi Oetomo 3, Pasoendan 1, Ned.-Indische Vrijzinnige Bond 2, B.B.'ers 5, Moluksch Politiek Verbond 1, Zelfbestuur 1, Ind. Kath. Partij 1, Pol. Econ. Bond 3, wilden 3.

Europeesche groep: De Stuw of Ned.-Ind. Vrijz. Bond 2, sociaal-democraat 1, Christ. Staatk. Partij 2, Ind. Kath. Partij 2, Indo-Eur. Verb. 6, Vad. Club 5, Pol.-Econ. Bond 1, B.B.'er 1, Middenstand 1, Economische groep 4.

Uitheemsche groep (niet-Ned.): totaal 4, waarvan 2 Pol. Ec. Bond, 1 Arabier en 1 wilde.

Er moet nog één lid verkozen worden.

Voor zoover is na te gaan, zijn 16 Inlandsche en 4 Europeesche leden volgens de gangbare opvatting min of meer links georiënteerd.

*Bij gouvsbesl. is vastgesteld de Suikeruitvoerordon*nantie 1931. Met den rang en titel van hofdambtenaar is tijdelijk belast met de werkzaamheden in verband met de uitvoering J. A. M. Bruineman, oud-gedelegeerde van den Volksraad.

*Het blad voor de Europeesche werknemers in Ned.-*Indië, de Indische Courant, waarschuwt tegen propaganda onder Nederlandsche jongelui om naar Indië te gaan. Waarmede gewis bedoeld wordt: in dezen tijd van malaise.

*Het door de Imperial Airways aangekochte De Havil*land-Hercules-vliegtuig, dat mail vervoert van Australië naar Engeland, is om 12 uur 50 ? van Port Darwin te Koepang aangekomen.

De P.P.P.K.I. hield gedurende de Pinksterdagen een conferentie van alle nationalistische vereenigingen te Solo, met uitzondering van de Sarekat Islam, die op internationale basis geschoeid is. Het plan is de P.P.P.K.I. geheel te reorganiseeren, zoodat er meer kracht van het dagelijksch bestuur der federatie uitgaat.

*In de Mei-vergadering der Indische Sociaal-Democra*tische Partij, bijgewoond door een twintigtal Europeanen en ongeveer 250 Inheemschen, onder voorzitterschap van prof. Van Gelderen, heeft de heer Stokvis de betrekking tusschen sociaaldemocraten en Inlandsche nationalisten besproken. Hij betoogde dat de socialisten zeer goed met de nationalistische beweging kunnen samenwerken in het streven naar vrijheid, waarbij van klassenstrijd geen sprake is omdat Indonesië in hoofdzaak een agrarisch en niet een industrieel land is. Is eenmaal de nationale vrijheid verkregen, dan zullen de menschen ook gewonnen worden voor den oeconomischen strijd. Ten aanzien van de onmiddellijke onafhankelijkheid weet iedere sociaal-democraat uit ervaring dat die weg verderfelijk is. Men overdenke slechts wat gedaan moet worden om den band onmiddellijk te verbreken en wat de gevolgen zouden zijn.

De heer Kupers heeft in een onderhoud met de Deli Crt. verklaard dat de reis der N. V. V.-delegatie geen politiek doel heeft. Toch is de delegatie

reeds in contact gekomen met de P.P.P.K.I. De heer K. acht verder de afschaffing van de poenale sanctie in sneller tempo mogelijk en verklaart dat in planterskringen een te groote sleur heerscht. En de heer K. kan het weten, daar hij zijn sporen verdiend heeft als planter in het Int. arbeidsbureau te Genève, waar hij, evenals in Amerika, de tabaksspecialiteit heet te zijn.

Het gouvernement van Curaçao zoekt een financieele regeling voor de afvloeiïng van burgerpolitiepersoneel. De luitenants Wilschut en Blokland vertrekken in Juni naar Holland. De hoofdinspecteur Gemmeke en de hoofdinspecteur Meersma worden overgeplaatst naar Aruba.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

De Parijsche tentoonstelling.

Door omstandigheden blijft deze rubriek in dit nummer achterwege.

Wel kunnen wij hier mededeelen, dat het Sumatraansche Adathuis op de Parijsche tentoonstelling, dank zij de stuwkracht van de voorzitster van „Boeatan", nog juist vóór de Pinksterdagen is gereed gekomen. Na den harden arbeid, kan, gezien het resultaat, de satisfactie groot zijn. In het volgende nummer zullen wij een drietal foto's opnemen.

Het Adathuis werd Zaterdagmiddag 23 Mei om 4 uur met een „Selamatan" geopend. De bezoekers waren zonder uitzondering verrukt over wat er op het gebied van Indonesische kunst te zien was.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het onzichtbare doel.

Het *Soer. Hbl.* (18/4, 2de bl. *Z.)* vestigt de aandacht op een uitspraak van mr. Jongejan: „De versnelling en verbetering der communicatiemiddelen maakten *de wereld kleiner* en schiepen aldus de noodzaak van meer contact zoeken tusschen de producenten, zoodat een terugkeer tot de methode der *wilde productie*, waarin ieder er maar op los produceerde zonder rekening te houden met eenig ander belang, voorbij scheen te zijn". Met deze woorden heeft — n. h. i. van Z. — de leider der Suiker-industrie in Ned.-Indië even eene aanduiding gemaakt naar in groei zijnde dingen, welke van zeer groote beteekenis zijn voor de ontwikkeling der wereldverhoudingen. Men produceerde niet slechts om winst, doch men deed dit ongebreideld in een jacht, welke *vele bedrijven ten ondergang* moest voeren, *en met hen de tallooze werkers.* Voorziening in de goederenbehoefte zonder den winstprikkel, is uitgesloten, en met haat tegen den kapitalist bouwt men de wereldconstructie niet uit. Het Leven benut voor den opbouw eener betere maatschappij alle krachten, zoowel de goede als de kwade; de oorlog bracht de volken bijeen en verplichtte ze later tot gezamenlijke behandeling en oplossing der groote problemen. Het is te betwijfelen of één onzer groot-cultures in Indië op den duur ontkomt aan *de overbrenging van het kleine in grooter verband*, aan de greep van het internationale naar onbeheerschte nationale of locale productie. Het wereld-proces zal leiden tot *de reguleering van productie naar behoefte.* Overal uit zich het verlangen naar stabilisatie; het speculatieve element verdwijnt meer en meer. In de *goede leiders* leeft het besef hunner verantwoordelijkheid en van hun algemeenmenschelijke plichten. In de nieuwe begrippen schuilen elementen, welke doen denken aan de oud-Christelijke idealen, die men ten deele ook terug vindt in het socialistisch plan. Te constateeren valt reeds: het ver-

langen naar het brengen van eenig ideaal in een zuiver materialistisch streven. Er komen overwegingen van zuiver-menschelijken aard los, en men begint in den arbeid elementen in te schakelen, welke daarin werden gemist. De menschen zien uit naar de goede leiders van de industrieën, en de teekenen wijzen op de nadering hunner komst. Het Leven bouwt nieuwe en betere vormen op, gedreven door de eeuwige behoefte aan harmonie, welke de vijandige tegenstelling tusschen kapitaal en arbeid oplost en vervangt door beter sentiment. Wij zijn pas aan het begin; hij, die gelooft in het Leven, ziet echter het gloren van den nieuwen dageraad aan de kim.

Algemeen Commercieel Overzicht.

Uit de uitkomsten van de Inkomsten- en Vermogensbelasting in Nederland over de laatste 5 of 6 jaren van vrij gunstige conjunctuur, concludeert het *Soer. Hbl.* (15/4), dat deze geheel aan de groote groep van salaris- en loontrekkenden is voorbijgegaan, doch alleen is ten goede gekomen aan de tien maal kleinere groep der bezitters. Uit de belastingcijfers blijkt, dat in een periode van gunstige conjunctuur de inkomens een neiging vertoonen te verbeteren, terwijl daarentegen de aanwas van vermogen geleidelijk kleiner wordt. Elke periode van gunstige conjunctuur ontaardt in wilde speculatie en ten slotte in een débâcle. Is het onkunde of onwil, dat op elke periode van prosperiteit steeds een crisis moet volgen en men in leidende kringen niet in staat is, een voor beide partijen, Kapitaal en Arbeid, billijke *nivelleering* tot stand te brengen? Met bewust en krachtig optreden heeft *dr. Schacht* zeer veel bereikt, toen hij met één slag een einde maakte aan het speculeeren aan de Berlijnsche beurs; toen de franc daalde en een speelbal was in handen der speculanten, maakte *Poincaré* eveneens met één slag hieraan een einde. Wanneer wij echter thans in *Spanje* zien, dat de peseta op en neer gaat, is dit toe te schrijven daaraan, dat zekere kringen de stabilisatie nog niet wenschen. *Prof. Cassel* wijt de plaats gehad hebbende conjunctuur grootendeels aan onvoldoende samenwerking tusschen de groote Banken der wereld. De hoofdredacteur van „The Times" schreef d.d. 1 October ronduit, dat de bankiers in de Ver. St., het land, aan welks leiband thans feitelijk alle andere landen loopen, een hausse of een baisse aan de beurzen fabriceeren, naar mate zij dat in hun voordeel achten. Niet dus het belang van de gemeenschap, doch het belang van de internationale geld-camarilla is het parool. De nivelleering is dus voorloopig weer van de baan, wij beginnen voor de zooveelste maal weder van voren af aan. De met zooveel moeite verworven positieverbetering der werknemers in deze laatste periode van gunstige conjunctuur behoort weer tot het verleden; overal is *loonsvermindering* aan de orde van den dag.

Wij verwijzen naar het *Soer. Hbl.* (11 en 18/4, 3de bl. „Soer. Weekoverzicht", *B.)* de *Java-Bode* (21/4, 2de bl. „Het vijfjaarsplan"; 20/4 „Economisch radicalisme", *O.)* en de *Deli Crt.* (25/4, 5de bl. „Indrukken te New-York", *Dr. A. R. Z.).*

Het Regeeringsantwoord inzake de Salariskorting.

In den *Volksraad* werden de debatten voortgezet over de crisismaatregelen van de Regeering, waarbij tevens *de voorgenomen korting op de salarissen der ambtenaren* aan de orde was *(De Loc. 16/4).* N. h. o. van de Regeering spreekt het vanzelf, dat zij tot een maatregel als de onderwerpelijke, welke zij den landsdienaren zoo gaarne zou hebben bespaard, als zij er ook maar eenigszins de mogelijkheid toe had gezien, niet dan na zeer rijp beraad en na alle daaraan verbonden bezwaren te hebben overwogen, heeft besloten. Het zou van weinig ernst harerzijds getuigen, indien zij daarvan weder zou afzien, nu geen enkel argument daartegen is aangevoerd, dat zij zelve niet reeds heeft overwogen en terzijde heeft moeten stellen. De Regeering kon niet verwachten, dat overleg met de vakvereenigingen over de voorgenomen korting tot eenig resultaat zou voeren. De korting op salarissen zal met de inwerkingtreding der herziene bezoldigingsregeling een einde nemen. De Regeering erkent, dat de korting voor de meeste ambtenaren een zekere mate van beperking der behoeftenbevrediging moet medebrengen, die echter voor een gedeelte door reeds ingetreden prijsdalingen wordt opgevangen. Dat zoodanige beperking onmogelijk zou zijn, moet zij echter ten stelligste ontkennen, alleen reeds op dien grond, dat de salarissen voor personen, die zich in geheel gelijke omstandigheden bevinden, zich tusschen ruime grenzen bewegen en in ieder uitgavenbudget posten voorkomen, waarop vermindering mogelijk is. Dat zoodanige vermindering hard valt, is niet te loochenen, omdat in het algemeen bij de ambtenaren na elke salarisvermeerdering de behoeftenbevrediging zich onmiddellijk aanpast bij het werkelijk genoten salaris, waarbij het subjectief gevoel ontstaat, dat een lager peil van bevrediging niet meer mogelijk is. Dit psychologisch volkomen verklaarbaar verschijnsel geeft echter geen norm voor de vorming van een objectief oordeel nopens de vraag, of een uitgavenvermindering mogelijk is. Het is volkomen onjuist, dat tegenover de vermindering van inkomsten geen compensatie in den vorm van een prijsdaling zou staan. De opmerking, dat de levensmiddelen slechts een klein deel van het ambtenarenbudget zouden uitmaken, is in haar algemeenheid evenzeer onjuist. Dit aandeel is vanzelfsprekend grooter, naar gelang het salaris geringer is, en stijgt voor de laagst bezoldigden tot nagenoeg honderd procent. Dat op schoolgelden, verzekeringspremies en bediendenloonen, alsmede op geneeskundige behandeling en medicijnen bezwaarlijk valt te bezuinigen, wil de Regeering niet ontkennen; de vraag is echter niet, of het bezuinigen bezwaarlijk is, doch of het noodig is, en daaromtrent bestaat bij haar geen twijfel. Een zekere — en inderdaad geringe — bewuste verlaging van den levensstandaard moet onder den drang der economische verhoudingen, evenals deze reeds duidelijk in de niet-ambtelijke samenleving is ingetreden, aan de ambtenaren worden opgelegd.

De Loc. schrijft over „Crisisbeleid", V (13/4), „Crisismaatregelen", in den Volksraad (blz. 8) en „De K. P. M.-bezuiniging" (14/4), de *Java-Bode* over „Dictatuur!" (16/4), „Voorwaarts of achteruit?" (17/4); „Een zwenking" (18/4) en „Autonomische gebiedsdeelen en bezuiniging" (21/4, *J. E. J.),* de *Deli Crt.* over „Crisismaatregelen", in den Volksraad (22 en 25/4), het *Soer. Hbl.* over „Heeren Hoogmogenden" (18/4, 3de bl. *Mr. dr. F. V.))* en *De Sum. Post* over „Leugens" (22/4).

Landbouwers-emigratie naar Indië.

Waar in Ned. Oost-Indië nog zooveel gronden braak liggen, is wellicht bij menigen jongen man, met landbouwkennis en ondernemingsgeest, de gedachte opgekomen aan emigratie naar Indië. Tegenover een propaganda voor de emigratie, speciaal naar Nieuw-Guinea, gevoerd in Nederlandsche bladen door een te Rotterdam gevestigd persoon, heeft het Dep. van Koloniën zijn mededeeling aan de Pers gesteld, waarin het de emigratie naar N.-Guinea met den meesten nadruk ontraadde. Volgens de *Java-Bode* (21/4) voeren op Java de beide vereenigingen „Stichting, Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea" en „Kolonisatie Nieuw-Guinea" krachtige actie voor de emigratie naar het uitgestrekte, afgelegen gebied van N. Guinea. De eerste wenscht daar kolonisatie te bevorderen van alle landaarden, de laatste bepaalt zich uitsluitend tot den Europeaan en den Indo-Europeaan. Dat de Indo-Europeaan, kind van het land, gewend aan het klimaat enz., hoewel van huis uit geen landbouwer, er naar streeft om zich op de Buitengewesten door den landbouw een bestaan te scheppen, is te begrijpen, hoewel ook voor hem de moeilijkheden vele zijn. Maar voor den in Nederland geborene wordt de zaak anders. Indië is niet het land, waar een Nederlandsche landbouwer, die slechts beschikt over een kapitaaltje, wat kennis van het klein-boerenbedrijf en een paar stevige handen, een behoorlijk levensonderhoud kan vinden. Op Java is geen grond meer voor hem beschikbaar. Aankoop van inheemschen bouwgrond is verboden; noodwendig heeft reeds emigratie plaats van Javanen naar Sumatra. In de Buitengewesten liggen nog aanzienlijke terreinen braak, maar daar wacht den Nederlandschen landbouwer dan ook zware arbeid, onder zeer ongunstige omstandigheden en in een voor hem afmattend klimaat, een zeer primitieve levenswijze, slechte drinkwatervoorziening, het gevaar van tropische ziekten, als malaria, dysenterie, typhus, enz. Dan kan hij de hulp van inlandsche arbeiders niet ontberen. Maar op deze helpers valt in schaars bewoonde gebieden niet te rekenen. En aan import-krachten zal hij wel niet beginnen. Dan ware hij een kapitalist en behoefde hij niet naar Indië te emigreeren om daar een bestaan te vinden. Nu is nog niet eens gesproken over zijn onbekendheid met taal, zeden en gewoonten der inheemsche bevolking op zijn toekomstig operatieterrein. En waar zal hij een afzetgebied vinden voor zijn producten? De eenige mogelijkheid voor afzet van zijn producten zou zijn op die plaatsen in de Buitengewesten, in welker nabijheid zich een belangrijk Europeesch bevolkingscentrum bevindt, waarbij weer niet uit het oog mag worden verloren, dat ook Inlanders en Chineezen zich toeleggen op den verbouw van Europeesche groenten, die zij op de passers aanvoeren of langs de huizen laten venten.

Cultuurzaken worden behandeld door *De Loc.* (14 en 16/4 „De Brassankolonie", van I. E. V.-kolonisten in Oost-Java; 13/4, blz. 10 „Hevea"; blz. 20 „Suiker-zaken"), de *Java-Bode* (8/4 „Boschwezen en houthandel", *J. E. J.)* en het *Soer. Hbl.* (9 en 16/4 „Cultuurbelangen", *Dr. v. H.;* 11/4, 2de bl. „De positie der Suiker-industrie", *Z.;* 15/4, 2de bl. „Uit de bergcultures").

Diamantgraverij.

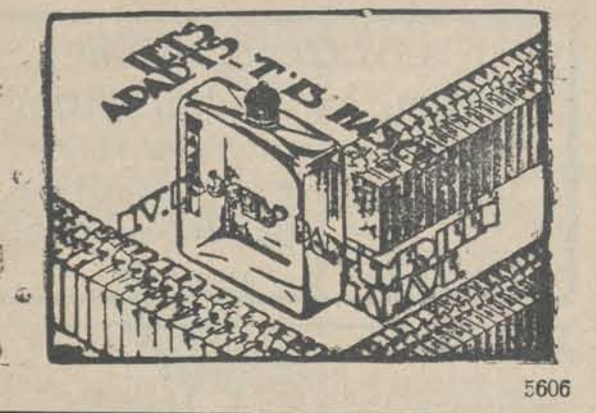
De diamantindustrie bij Bandjermasin trekt sinds October — naar het *Soer. Hbl.* (16/4, 3de bl.) meldt — zeer de aandacht. Te Batoe Kambing bij Awang Bangkal vond Hadji Sipah in korten tijd ongeveer 600 diamanten. Van October tot einde Maart werd voor *f* 200.000 aan diamanten gevonden. De meeste zijn van 1 en 2 karaat, maar steenen van 4½ tot 9 karaat zijn geen zeldzaamheid, terwijl reeds een steen van 27 karaat aangetroffen is. Meestal hebben de inheemsche diamantgravers een kongsie, bestaande uit drie tot vijf personen, gevormd. Een schacht van 1.20 M. in het vierkant wordt op de uitgekozen en bij den controleur voor *f* 1.— aangevraagde plaats gegraven en de wanden hiervan bekleed met bamboelatten. Na 3 à 4 M. graven is men op de „bedrock" beland; het water staat op gelijk niveau met dat van de rivier. Het grind, waarin zich de diamanten bevinden, wordt in mandjes opgehaald en om de schacht op een hoop geworpen, waar het onderzocht wordt door de wasschers. Ieder dezer menschen kent de waarde der steenen zeer goed. De ruwe diamant heeft verscheidene regelmatige facetten, welke de zoogenaamd ruwe steen mist. Niet alleen de witte diamant wordt hier gevonden, ook de zwarte, de kameleondiamant en andere soorten komen voor, terwijl het in de omgeving niet ontbreekt aan goud en platina.

De Loc. vertelt voorts van „Tijgers en panters" (13/4), het *Soer. Hbl.* van „Oost-Besoeki" (13 en 17/4, 2de bl. *Z.)* en „De installatie van den Aroempone", III (13/4, 3de bl.), de *Deli Crt.* van „In de vallei en Tangse" (21 en 22/4) en „Naar en door Atjeh" (24/4), het *Bat. Nwsbl.* van „De Kamer en Indië", „Stof en geest" en „Indië in Nederland" (resp. 11, 14 en 18/4, *J. H. Ritman).*

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De botsing tusschen Chineesche en Indonesische ingezetenen van Pekalongan (waarbij vele gewonden vielen — Red.), waarvan de eigenlijke oorzaak gelegen is in het onbehoorlijke gedrag van een Chineeschen verkooper tegenover een Indonesische vrouw, wordt door de *Oetoesan Sumatra* van 13 Maart ten zeerste betreurd. Het voorval leert ons, zegt het blad, tot welke verstrekkende gevolgen een misplaatste uiting van het ras-sentiment kan leiden en beide zijde hebben in deze kwestie blijk gegeven van ras-gevoelens op een wijze welke in dezen tijd de sympathie van de overige Chineezen en Indonesiërs niet kan verwerven. De Chineesche koffieverkooper verdient voor zijn laakbare handeling zeker straf, maar het lijkt ons onredelijk van de Indonesiërs om er solidair en in aaneengesloten massa's tegen te ageeren. Opvallend is het bovendien dat zulk een „eenheid" nooit aanwezig is wanneer een Indonesiër of een Chinees een minder goede behandeling van Europeesche zijde ondervindt. De *Oetoesan Sumatra* bedoelt met dit laatste geen aansporing om iederen Europeaan die zich tegenover een Indonesiër of een Chinees misdraagt, gezamenlijk aan te vallen, doch constateert slechts het opmerkelijke feit dat dergelijke botsingen nu juist altijd tusschen bedoelde Oostersche bevolkingsgroepen, die nog wel nagenoeg onder dezelfde levensomstandigheden verkeeren, plaats vinden, tot vreugde van hen, die ongaarne zien, dat Indonesiërs en Chineezen op vriendschappelijken voet tot elkaar staan. Geschillen tusschen beide bevolkingsgroepen zullen altijd voorkomen, maar nooit mogen ze zulk een ernstig karakter aannemen als die te Pekalongan.

In een bespreking van de vraag, welke van de twee beginselen, het coöperatieve of non-coöperatieve, de komende volksbeweging moet voorstaan en of deze verder op federatieven dan wel unitaristischen grondslag moet rusten, verklaart de *Revue*

Politik van 21 Maart dat de juiste weg voor de volksbeweging voor het oogenblik die is welke via de publiekrechtelijke lichamen loopt. Als er voor deze parlementaire actie al een goed georganiseerde coöperreerende partij bestaat, welke geheel Indonesia bestrijkt en wier leden werkelijk om der wille van het nationaal belang in de raden zitting nemen, dan pas kan aan de hand van de door bedoelde partij verkregen resultaten worden nagegaan of de volksbeweging niet beter doet een „non-coöperatieve" werkwijze te volgen. Dus eerst als gebleken is dat de coöperatieve weg geen bevredigende resultaten oplevert, past men de tweede tactiek toe. Verder moet het Indonesische volk zóó worden georganiseerd, dat de wensch naar een Indonesia Merdeka zoo spoedig mogelijk wordt verwezenlijkt en hiervoor beveelt het blad een vereeniging hetzij van coöperatoren, hetzij van non-coöperatoren, op unitaristischen grondslag aan. Voor een toekomstig vrij Indonesia acht de *Revue Politik* met ir. Soekarno de federatieve staatsvorm het meest voor de hand liggend.

In de *Bintang Timoer* van 18 Maart wordt de invoer van goedkoope rijst uit Japan besproken, in verband met een ingezonden stuk waarin geklaagd wordt over het feit dat in de desa's de bevolkingsrijst hoe langer hoe meer in prijs daalt, terwijl mais en cassave bijna geen prijzen meer maken. Dit is volgens inzender te wijten aan den invoer van goedkoopere Japansche rijst, waarom hij dan ook o.a. voorstelt invoerrecht op deze soort rijst te heffen van b.v. f 2.— per pikol. „In Japan wordt de invoer van buitenlandsche rijst streng verboden. Indien de Regeering de gevraagde hulp niet verleent, zal over drie maanden na den oogst de waarde der bevolkingsrijst nog meer dalen. De rijstpellerijen beginnen thans voorschotten te verstrekken tegen buitengewoon lage prijzen."

De redactie beveelt het vorenstaande in de aandacht van de Regeering of leden van den Volksraad aan. Gewezen wordt op de suiker- en rubberristrictie. I. v. hiemede zegt het blad dat het ook de plicht is van de Regeering om de belangen der rijstproducenten te behartigen omdat de rijst het voornaamste landbouwproduct is der inheemsche bevolking.

Het „Hollandsche Supplement" van de *Soeloeh Ra'jat Indonesia* van 4 Maart heeft een artikel waarin ter inleiding herinnerd wordt aan de uitspraak van den correspondent te Rangoon van het Soer. Hbl. 10 maanden geleden, dat „Gandhi, voor wat de practische politiek betreft, binnen afzienbaren tijd heeft afgedaan." De gebeurtenissen in Britsch-Indië daarna hebben dien schijn absoluut in het ongelijk gesteld, de populariteit van den Mahatma stijgt onder het volk van Br. Indië niet alleen, maar ook onder alle volken der wereld; schrijver wijst verder op de onderhandelingen tusschen Lord Irwin en Gandhi gevoerd, op de kracht van het National Congress als wapen, op het feit dat de revolutie nog niet onderdrukt is. „Het is een Westersche naieviteit om te gelooven dat de gekleurde rassen door bajonetten, blanke sabels en andere technisch geperfectioneerde wapens tot in eeuwigheid kunnen worden geregeerd en rustig gehouden. Zullen de andere koloniale mogendheden thans eindelijk tot inkeer komen? Het is een hemelsch voorrecht van ons geslacht om dezen tijd te beleven". Schrijver wijst dan op den eerbied waarmee Gandhi ook door de Engelschen wordt behandeld.

Toen Gandhi de reis van Burma naar Calcutta wilde doen, bood de directie der scheepvaartmaatschappij hem een 1e of 2e klasse vrijbiljet aan, maar de Mahatma reisde als dekpassagier tegen betaling. Verbeeldt u eens, roept schrijver uit, dat een P. N. I.- of ander voorman op Java het in zijn hoofd kreeg de buitengewesten te bezoeken! Hem zou door de autoriteiten de toelanting zijn geweigerd en de gemonopoliseerde K.P.M. zou hem den toegang tot haar schepen ontzeggen!

In Britsch Indië en op de Filippijnen wordt de nationale vlag getolereerd; de Amerikanen gaan zelfs zoo ver dat bij gelegenheden het Amerikaansche nationale lied naast dat der Filippino's gezongen of gespeeld wordt. Men verbeelde zich eens dat op een kweekschool, b.v. te Madioen, het „Indonesia Raja" gespeeld werd of dat men te Bandoeng den rood-wit met den kepala-banteng-vlag uitstak! Men zou spoken op klaarlichten dag zien. Een handdruk van een Hollander aan een nationalist staat gelijk met verraad; er zijn volksstammen die een beleefdheid jegens den bruinen broeder interpreteeren als een vernedering aan zichzelf. Tot den heer Thamrin zou schrijver willen zeggen: „Boeng, maak geen vergelijkingen in den Volksraad, want een Hollander is nu eenmaal geen Engelschman of Amerikaan!"

Hetzelfde blad wijdt in het no. van 25 Maart, in verband met het bericht over het repatrieeren van den heer Stokvis, en misschien voor goed, een waardeerend artikel aan dezen heer. Het is de tweede keer dat hij Indonesia verlaat en ook nu, evenals de eerste maal, kan het blad zijn gevoelens niet achterhouden ten aanzien van den heer Stokvis, dien het een buitengewoon Nederlander noemt. Buitengewoon, omdat hij, hoe ook gebonden door zijn partijdiscipline, toch, buiten het verband van zijn partij, steeds zich heeft doen kennen als een oprecht „Inlandervriend". Als „kameraad" voegt het ons niet — zegt het blad — de geschiedenis van dien heer te schrijven, vooral niet als wij weten dat de heer Stokvis, gezien zijn aard, gewis nog niet aan het eind is van den arbeid welke voor hem vleesch en bloed, het doel van zijn leven, geworden is. We weten dat de heer Stokvis slechts van strijdveld veranderd is.

Wat men ook te zeggen moge hebben over den heer Stokvis, over zijn artikelen en meeningen, geen zijner bestrijders zal zijn oprechtheid in twijfel durven trekken, velen zouden erkennen, dat hij een ernstig en onvermoeid werker is, slechts werkt voor zijn werk. Als de Volksraad een hoog peil heeft bereikt, dan is het deels te danken aan den arbeid van den heer Stokvis; zijn vertrek is voor ons een groot verlies. Moge dit verlies een opwekking zijn voor de Indonesiërs om verschillende „Indonesische Stokvissen" te doen opstaan, zooals de heer Soetomo op den afscheidsavond van den heer Stokvis in de Studieclub van eenige jaren geleden hoopte.

Naar aanleiding van de vraag of de Maleische bladen, in verband met de toename van het Hollandsch sprekend en lezend publiek in de toekomst zullen kunnen blijven voortbestaan, dan wel mettertijd in het Hollandsch zullen moeten worden geredigeerd, betoogt de Sin Tit Po van 11 Maart de wenschelijkheid om reeds nu een redactiestaf te hebben die in staat is het blad ook in het Hollandsch te redigeeren.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Lanwbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 41, van 11 April: Enkele waarnemingen in de kina-cultuur, door baron M. van Boecop. — Twee andere vindingen op het gebied van rubberbestrating (een heetende „Duryrois" naar den vinder R. Dury en het procédé van Kendall Graham). — Behandeling van bruinen binnenbast (vlugschrift no. 34 van het Alg. Proefstation der AVROS. — Klaprek voor het drogen van theebladeren (uitgevonden door J. E. Nissen te Soekaboemi. Octrooi-aanvrage 650, openbaar gemaakt 16 Febr.) — Het afscheiden van de afzonderlijke vezels uit plantenweefsels (octrooiaanvrage 41653 Nd., openbaar gemaakt 16 Febr. uitvinding van The Abbey Syndicate Ltd en Linshaw Rattoji Nanji). — Dingen die gebeurd zijn. XIX. Toean residen als planter.

Christian Science Monitor

van 21 Maart: Curaçao-Isle of Beauty.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Afl. 4, van 1 April: Jaarverslag van de Vereeniging tot Bevordering der Geneeskundige Wetenschappen in Ned.-Indië over 1930, door prof. dr. C. D. de Langen. — Cinchona Culture in Java. Its history and present situation, door dr. M. Kerbosch (deze lezing werd gehouden in de Missouri Botanical Gardens St. Louis. V.S. ter gelegenheid van de driehonderdjarige herdenking van het gebruik van Kina.) — Enkele opmerkingen over de organisatie van den sanitairen dienst bij een „Vrije Arbeiders"bevolking, door dr. P. J. van Gulik. — Over de overbrenging der Sumatraansche Dengue, (2de mededeeling), door prof. dr. E. P. Snyders, mede namens dr. J. E. Dinger en prof. dr. W. Schüffner. — Oogziekten bij framboesia tropica, naar aanleiding van een geval van neuroretinitis, door G. Fast. — Bilharziosis der urinewegen, door dr. M. Eichorn. — (deze ziekte is sedert menschenheugenis een volksplaag in Egypte. In de oude papyri wordt zij reeds aangeduid onder den naam „heltu". Zij werd in mumies aangetoond uit de XXste Pharaonendynastie (1200—1090 v. C.) — Over Spondylolisthesis, door T. de Waard. — De bespreking van het lepra-vraagstuk tijdens het Geneeskundig Congres te Bangkok, December 1930, door prof. dr. C. D. de Langen.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 8, van 16 April: Ford's Braziliaansche rubberplant. — Eenige nieuwigheden op het gebied van de cultuur en bereiding van thee (lezing op 13 Febr. in het Kol. Instituut, van dr. J. J. B. Deuss.)

De Indische Post

van 18 April no. 16: Over titels, door B. v. T. P. (een merkwaardige bloemlezing over titels, vooral in Indië in vroeger jaren, waarop de Hollander zoo gesteld was.)

van 25 April, no. 17: Merkwaardige loopbanen in Ned.-Indië, door B. v. T. P. (nl. die van Emile Fridrich graf von Bentheim Tecklenburg Rheda, 1806—1895.)

De Indische Verlofganger

van 15 Mei, no. 41: De vermindering der salarissen. Stenogr. verslag van de openbare vergadering van 9 Mei. — Multatuli's eerste vrouw, door S. Kalff (Slot.)

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

No. 7, van 15 April: De herkomst van onzen manufacturen-invoer. (Het blijkt, dat in 1930 de invoer van Nederland ongeveer gelijk bleef, iets minder 13.19 pct., terwijl die van Gr. Brittannië verminderde van 28.82 pct. tot 15.51 pct. Die van Singapore, Japan en China stegen).

De Mijningenieur

Nummer 4, April: Over de onderlinge ligging der vulkanische afzettingen ter Oostkust van Sumatra, door dr. J. H. Druif (naar aanleiding van een artikel van dr. Schurmann in de Mijningenieur van Oct. 1930.) — Tweeërlei doelstelling bij bodemkarteeringen, door ir. H. J. te Riele, met wederwoord van W. F. F. Oppenoorth.

Onze Vloot

Afl. 6, van 26 Mei: Jubileumnummer ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan (met tal van belangwekkende korte artikelen van vooraanstaande personen).

Ons Zeewezen

van 15 Mei, no. 5: Reunie van Oud-kweekelingen van de Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam, te Batavia (Weltevreden) op 28 Februari 1931 (naar aanleiding van de heropening op 28 Febr. 1814. De Kweekschool werd in 1785 opgericht). — Korte geschiedenis der kustverlichting in Ned.-Indië, door W. S. (vervolg).

Orgaan van de Ned.-Indische Officiersvereeniging

De nummers van Februari en Maart bereikten ons eerst heden. Een tijdiger toezending naar Nederland zou wenschelijk zijn. Febr.: De Nederlandsch—Amerikaansche wetenschappelijke expeditie naar het Nassaugebergte van Centraal Nieuw Guinee, 1926, door R. Posthumus (Slot). — Geschiedenis van het Korps Militaire paardenartsen (In het K. B. van 14 Sept. 1814 no. 60 is voor het eerst sprake van een paardenarts voor den dienst in Oost-Indië, door Oomes). — Verslag van de hulpbank der Ned.-Ind. Officiersvereeniging over 1930.

Maart: De Officieren en de tractementsvermindering. — Het promotievraagstuk, mede in verband met den pensioenlast, (Prae-advies). — Jaarverslag 1930.

De Planter

van 18 Maart 1930: Een belangwekkende jurisprudentie omtrent art. 6 A.R. (slot). (Het vonnis van den Raad van Justitie te Medan luidde de veroordeeling van gedaagde tot de betaling van f 495.— met 6 pct. rente. Deze uitspraak is een schokkende openbaring geweest.)

De Rijkseenheid

van 20 Mei, no. 34: De benoeming van den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië (welke benoeming de redactie verheugt.) — Het Nederlandsch-Indische leger geen politieleger? door K. F. E. Gerth van Wijk (nog nimmer te voren zijn aard en wezen van een beroepsleger zoo manifest verloochend geworden als juist door de huidige Regeering. Het beroepsleger geheel of grootendeels afschaffen durft zij niet om reden van politie en het in 's lands belang rationeel gebruiken als politie-leger wil zij niet uit principe). — Kolonisatie van Indo-Euro-

Peanen op Nieuw-Guinea, door dr. R. Broersma (volgens schrijver een mislukking. Het is gemakkelijker in Indië een aantal oorden te vinden waar plaats is voor enkele kolonisten, dan een groot gebied, waar men in groepen een heel volk laat opgroeien). — Wat is Kolonisatie? Hoe de kolonisator mr. Louis Franck deze zaak beantwoordt, door A. Kellenaers. I. (Hoe zou onze aarde er uitzien zonder Kolonisatie. Het Recht van het blanke ras op dien vermeerderden rijkdom van de wereld is het heiligste aller Rechten.)

Tectona

Aprilnummer: Stamtafels voor rasamala (Altingia excelsa Noronha; Hamamelidaceae), door H. E. Wolff von Wülfing (met 17 tabellen, 5 bijlagen en 7 grafieken en een summary in Engelsch). — Gewicht en volume van verschillende vrucht- en zaadsoorten, door M. Soetarmo Hardjowasono. — Waarom soeren geplant werd in het Wonnosobosche, door W. Zwart. — Technische cursussen voor middelbaar personeel, door dr. F. Kramer.

Tourisme

Maart—April. No. 2: Lesser Sunda Islands Number.

Tropisch Nederland

No. 2 van 18 Mei: De nieuwe landvoogd, door J. Langhout (met portret). — Indrukken van Zuid-Sumatra, door mevr. T. Lach de Bere—v. d. Vlies. — Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. II.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Medische Nood! No. 1. De Medische Hulp aan de Inheemsche bevolking op de Poliklinieken, door dr. J. F. H. de Graaf. - Van een Zendings-Zuster in de binnenlanden. — De Opiumbestrijding in Ned.-Indië, door A. K. de Groot. — De stand der Medische Zending in de Bataklanden, door dr. P. Johannsen. — De Medische dienst der Vrijzinnigen onder Inheemschen, door A. J. Berman.

Missionary Monthly. Mei. No. 408: De Zendingshospitalen te Djocja en Solo, door H(enry) B(eets).

Het Zendingsblad van de Ger. kerken in Nederland. Mei: Mevrouw N. Groot—Pol † (overleden 18 April). — West-Soemba (Post Karoeni) over het Jaarverslag van het Zendingsterrein. Jaar 1930. — Kort verslag over 1930 van de Zendingsposten op Midden-Soemba (vervolg) II. — Kort verslag van de Zendingsposten in Oost-Soemba over 1930. — De eerste Synode der Javaansche Kerken op M. Java ten Zuiden (17 en 18 Febr.)

BOEKENSCHOUW.

Koninklijke vereeniging „Koloniaal Instituut", Amsterdam. Twintigste jaarverslag 1930.

De Rijkseenheid. Edition spéciale publiée a l'occasion de l'Exposition Coloniale Internationale de Paris 1931. Waar mannen van naam — waaronder meer dan een met een wereld-reputatie — er hun denkbeelden in ten beste gaven over onderwerpen van belang voor alle koloniseerende mogendheden en van de 31 bijdragen, die werden opgenomen er 26 zijn geschreven in het Fransch en 5 in het Engelsch, leent de uitgave zich bijzonder, om te worden toegezonden aan buitenlandsche vrienden, die er een goeden kijk door zullen krijgen, op veel van hetgeen Nederland voor Indië deed, terwijl de kennisneming ermede in het algemeen ons land zal verheffen in de oogen van den vreemdeling. Prijs f 1.50. D. A. Damen's uitg.mij.N.V., 's-Gravenhage.

Het Koloniale gevaar. De beteekenis van het moderne imperialisme, zijn winstbronnen en machtsgebieden, door P. J. Schmidt. Querido's Uitg.Mij. f 1.50.

De fotografie in de tropen, een practische handleiding voor de beginners en gevorderden, door ir. E. J. G. Schermerhorn. Wolters' Uitg.Mij. f 2.—.

Caoutchouc, door dr. A. J. Ultée. 4de druk. Tjeenk Willink f 2.25.

Suriname

Verschenen is de memorie van antwoord op het voorloopige verslag der Eerste Kamer nopens het wetsontwerp tot vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor 1931.

De Minister wijst erop, dat tegenover het oordeel van vele leden, dat de toestand van Suriname steeds ongunstiger wordt, geheel afgezien nog van de crisis, de gouverneur van Suriname in zijn memorie van toelichting op de in de vorige maand aan de Koloniale Staten aangeboden ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1932 een minder pessimistisch geluid doet hooren. In verband hiermede komt het den minister voor, dat er geen termen bestaan om der regeering te verwijten, dat zij den ernst der huidige situatie niet voldoende zou beseffen.

De hoofddirecteur der Surinaamsche Bank denkt over den toestand anders dan Gouverneur en Minister. Men zie ons vorig nummer. Ook uit particuliere berichten, die wij uit Suriname ontvingen, blijkt dat de toestand haast niet slechter kan zijn. Voor een ander dan een pessimistisch geluid is er inderdaad geen plaats.

Ten aanzien van het verleenen van geldelijken steun van regeeringswege aan proefnemingen tot mechanisatie van den landbouw volgens het plan-Pyttersen, is overleg gaande met den minister van financiën, den einde daartoe bij suppletoire begrooting op het XIde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het loopende dienstjaar een post uit te trekken.

De minister beaamt het gevoelen van de leden, die meenen, dat voor instelling van een afzonderlijk departement van West-Indische zaken geen aanleiding bestaat.

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van deze begrooting heeft de minister reeds doen uitkomen, dat hij niet geheel afwijzend staat tegenover het denkbeeld om nogmaals door een bij uitstek bekwaam en practisch man het vraagstuk van Suriname's toekomst te laten bestudeeren. Indien dit onderzoek tot de slotsom zou leiden, dat het wenschelijk moet worden geacht aan het departement van koloniën een hoofdambtenaar werkzaam te stellen, die zich geheel met de Surinaamsche (en Curaçaosche) zaken bezig houdt en die over een groote vrijheid van beweging kan beschikken, zou kunnen worden overwogen op welke wijze het best aan dit desideratum kan worden tegemoet gekomen.

Van dien „hoofdambtenaar met groote vrijheid van beweging" verwachten wij niets. Terecht neemt een inzender in „Het Vaderland" van 18 Mei Av.bl. A. een loopje met dit denkbeeld.

De minister is van oordeel, dat de leden, die den slechten gang van zaken in Suriname meenden te moeden toeschrijven aan onze onmacht in het algemeen niet voldoende rekening houden met de economische omstandigheden, waaraan het mislukken van verschillende in de latere jaren genomen maatregelen in de eerste en voornaamste plaats te wijten is geweest. Intusschen vertrouwt de minister, dat als de voorgenomen en reeds gedeeltelijk tot een begin van uitvoering gekomen maatregelen tot bevordering van de welvaart ongestoord kunnen doorwerken, een geleidelijke verbetering van den economischen toestand op den duur niet zal uitblijven.

„Geleidelijke verbetering", „op den duur", voorzichtiger kan het niet gezegd worden. Als het paard maar niet sterft terwijl het gras groeit.

Voor zoover den minister bekend, is niet nader onderzocht of de Panama-ziekte afdoende zou kunnen worden bestreden.

O.i. zou het wenschelijk zijn dit onderzoek alsnog te doen. Herinneren wij het ons wel, dan was er een plantage waar de Panamaziekte niet of slechts sporadisch is voorgekomen. Dit zou een punt van uitgang voor het onderzoek kunnen zijn. In de landen waar de „Fruit Company" de bananen vandaan haalt komt de Panamaziekte ook voor.

Omtrent de waterleiding voor Paramaribo schrijft de minister:

„De Directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening, heeft onlangs in concreten vorm de eischen medegedeeld, waaraan zijns inziens zou moeten worden voldaan om ten aanzien van de capaciteit der waterwinplaats redelijke zekerheid te erlangen. Met die eischen, waarover nog eenig overleg te verwachten is, zal bij den aanleg van de voor de waterwinning noodige werken rekening worden gehouden. Dat er niet voldoende water beschikbaar zou zijn, volgt geenszins uit de resultaten van de reeds verrichtte proefpompingen.

Verder kan worden medegedeeld, dat de directeur van de N.V. Surinaamsche Waterleidingmaatschappij zich voorstelt binnenkort naar Paramaribo te vertrekken om de voor den aanleg der waterleiding vereischte voorbereidende werkzaamheden te verrichten, daaronder begrepen het aanvragen en aanvaarden der concessie en het daarna aan 's Gouverneurs goedkeuring onderwerpen van de plannen van uitvoering".

Intusschen meenen wij omtrent deze waterleidingskwestie te moeten verwijzen naar een ingezonden stuk in *„Het Vaderland"* van 19 Mei.

Een zeer belangrijk onderwerp hebben wij voor het laatst bewaard:

In het Voorloopig Verslag had de Eerste Kamer gezegd:

„Na de uitspraak van het Parijsche scheidsgerecht van 1899 heeft onze Regeering aan de Britsche te kennen gegeven, dat zij de New River als de voortzetting der Corantijn beschouwt. Neemt de Regeering ook nu nog dat standpunt in? En wat is de houding der Britsche Regeering daartegenover?"

De eerste vraag gaat de Memorie van Antwoord voorbij. Het antwoord luidt:

„Omtrent de grensregeling tusschen Suriname en Britsch-Guyana kunnen nog geene bijzonderheden worden medegedeeld. De onderhandelingen met de Britsche Regeering zijn nog gaande".

Dit sluit een bevestigend antwoord op de eerste vraag in.

Ware de Regeering het toch eens met voorgangers — dan ware er geen sprake van „onderhandelingen".

Met jhr. Beelaerts van Blokland is eindelijk een Minister van Buitenlandsche Zaken opgetreden, die niet schroomt voor onze rechten op te treden.

Wij hadden van hem niet anders verwacht en wij vertrouwen dat hij voet bij stuk zal houden. Nederland heeft geen landhonger. Het gaat hier enkel om een kwestie van recht en daarvoor is het plicht te strijden.

In het geschil met de Vereenigde Staten omtrent Miangas, ging het ook niet om de waarde van het eilandje, maar om het recht.

Deze Corantynkwestie is van algemeen Europeesch belang. Zij moet de proef op de som leveren hoe het thans staat met de oplossing van geschillen tusschen kleine en groote naties.

Curaçao

De Griffiersplaats bij het hof van justitie.

De Curaçaosche Courant van 17 April 1931 bericht, dat de heer J. F. Quast, belast met de functie van administrateur bij Openbare werken, belast is met de functie van griffier van het hof van justitie. Wij maken er gegadigden opmerkzaam op, dat dit niet anders kan zijn dan een tijdelijke waarneming dezer betrekking, daar de griffier van het hof benoemd wordt door de Koningin. Wij hebben trouwens nog niet gelezen, dat H.M. den heer Helmund ontslag verleend heeft.

Politie.

Het schijnt sukkelen te moeten blijven. Juist heeft de gouverneur een verordening ingediend om drieërlei politie te laten bestaan: militaire politie, burgerpolitie voor recherchediensten en de oude 7 of 80 man, of er komen berichten over repatrieering van pas uitgezondenen en van afvloeiing. Als dit ertoe leiden mag, dat er ten slotte één corps komt is het ons wel. En dan liefst militaire politie, opgeleid ook voor recherchediensten en in Papiementsch en Spaansch.

De Koloniale raad heeft juist 15 April l.l. eindverslag uitgebracht over het bedoelde ontwerp.

Alweer terug!

De directeur van den landswatervoorzieningsdienst, die eenige jaren geleden in Nederland was ter bestudeering van het watervoorzieningsvraagstuk, heeft wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Nederland gekregen. Wie zijn werk zal overnemen, staat er niet bij.

En nog een!

Erger is, dat volgens de *Amigoe* van 25 April 1931 de directeur van Openbare werken in geen geval langer dan tot 31 December a.s. zou willen blijven. Het gaat in Curaçao langzamerhand op een duiventil lijken.

Het dreigend conflict!

Volgens de raadsnotulen van 30 Maart en 21 April 1931, is er een ernstig conflict ontstaan tusschen gouverneur en raad. Deze laatste meent niet voldoende gekend te worden in de uitvoering der bouwwerken. In zijn laatsten brief schrijft de raad: „Het misverstand, dat bestaan heeft (sic!), zal naar het gevoelen van den Raad ter herstel van normale verhoudingen zoo spoedig mogelijk uit den weg geruimd moeten worden, waartoe de te behandelen begrootingen voor de dienstjaren 1931 en 1932 gelegenheid bieden."

St. Martin!

De *N. R. Ct.* heeft aan een particulieren brief van St. Martin N.G. ontleend, waarin Franschen invloed gevreesd wordt, doordat de maire van het Fransch gedeelte belangen heeft gekregen op ons gebied en voornemens zou zijn, daar suikerriet te planten en een rumfabriek op te richten voor uitvoer naar Frankrijk. Mr. Schalkwijk heeft daarop geantwoord, hij juicht de plannen van den maire toe en voorziet.... „een tijd van goedkoopte en van arbeid voor onze arme bevolking... eindelijk!"

Mr. Schalkwijk is een der weinige bevoegde beoordeelaars in Nederland. Maar men veroorlove ons toch te zeggen op grond van wat wij hoorden, zeker van andere zijde dan de *N. R. Ct.*: Un homme averti en vaut deux! Dat verstaat de maire ook.

Curaçaosche handelmaatschappij.

Wij lezen in het verslag over 1931:

„De toestand van den wereldhandel bleef in het afgeloopen jaar buitengewoon ongunstig, met name in de gebieden waar onze Maatschappij werkzaam is.

De bedrijfsrisico's in onze overzeesche vestigingen hadden wij gedurende de laatste jaren aanzienlijk beperkt. Zoodoende waren wij in staat het in het loopende boekjaar geleden verlies door valuta-depreciatie alsmede noodzakelijke afschrijvingen op debiteuren en voorraden uit de winst te bestrijden, zonder dat de reserve voor bijkantoren, die tot dekking van zulke verliezen in de voorgaande jaren gevormd was, behoefde aangesproken te worden.

Ter verbetering van de doorvaart naar het Schottegat hebben wij in samenwerking met het Gouvernement van Curaçao aan een gedeelte onzer kaden gelegen aan de Oostzijde van de St. Annabaai belangrijke werken doen verrichten. In den loop van dit jaar zullen ons deze kadeterreinen worden opgeleverd evenals het aan de Westzijde van de St. Annabaai gelegen kadeterrein Mattei, dat geheel wordt gerepareerd. Door deze verbeteringen zullen onze kaden aan bruikbaarheid voor de scheepvaart veel winnen. De boekwaarde hebben wij vermeerderd met de voor reparatie besteede gelden. Wij gevoelen daartoe volle vrijheid, aangezien deze boekwaarde in verhouding tot de werkelijke waarde nog zeer matig genoemd mag worden."

Van de winst ad f 495.361.92 wordt f 168.279.55 afgeschreven op eigendommen, en 5 % dividend uitbetaald.

Uit den Verren Vreemde

De bagno.

Het zou niet hoffelijk zijn in dezen tijd, nu heel de wereld het oog gericht heeft op Parijs, waar koloniale landen het mooiste en beste wat zij gewrocht hebben, tentoonstellen, speciaal de aandacht te vragen voor wat een rotte plek in koloniaal Frankrijk moet worden genoemd: de bagno in Guyana. Maar *La Dépêche Coloniale* stelt in haar nummer van 13 Mei het vraagstuk van het galei-oord zelf aan de orde, door een hoofdartikel van Pierre Mille. De Schr. bespreekt daar de wenschelijkheid van het overbrengen van de strafkolonie van Guyana (meer algemeen, naar de hoofdplaats Cayenne genoemd) naar de Kerguelen-eilanden. Deze liggen eenzaam in den Indischen Oceaan, waar, halfweg tusschen de uiterste zuidelijke punten van Australië en Afrika, de 50e graad N. B. en de 70e gr. O. van Gr. elkander snijden.

't Voortbestaan van deze kolonie van tot dwangarbeid veroordeelden strekt Frankrijk zeker niet tot eer. 't Voorstel om haar te verplaatsen, duidt er op, dat aan opheffen niet gedacht wordt. En 't feit, dat een schrijver als P. Mille, die behoord heeft tot degenen, die voor die opheffing gepleit hebben, nu een proef met de overbrenging aanbeveelt, bewijst wel dat men niet kan verwachten of hopen, dat de Fransche regeering er toe wil komen deze rotplek uit te snijden.

't Is zeker hoogst merkwaardig. De natie, die er zich gaarne op laat voorstaan in menig opzicht toonaangeefster te zijn bij den vooruitgang der beschaving, blijft in dit eene opzicht achterlijk. Terwijl alle landen, die strafkolonies gehad hebben, deze hebben afgeschaft, als instellingen van een tijd die afgedaan heeft, gaat jaarlijks twee maal nog een galeischip van Marseille, om telkens een 7 à 800 tal veroordeelden naar St. Laurent in Guyana te brengen. Elk jaar een 1500 tal. En aangezien voor hen, practisch gesproken, geen vooruitzicht bestaat op wederkeer, zou men verwachten dat de kolonie heel, heel talrijk zou zijn. Zij is dit ook, met haar ongeveer 6000 déportés: maar in zijn betrekkelijke waarde wijst dit cijfer toch op een zeer, zeer groote sterfte onder de verbannenen. De misdadigers teren weg door ziekte, uitputting, heimwee, wanhoop.

Wie veroordeeld is tot 7 of meer jaren dwangarbeid, keert nooit terug. Nadat zijn tijd om is, wordt hij, indien er geen strafreden tot langer aanblijven is, libéré. Dat wil zeggen, dat hij zich, binnen gestelde voorwaarden, vrij kan bewegen om in eigen onderhoud te voorzien. Wie tot minder dan 7 jaren veroordeeld is, moet na doorloopen straftijd, nog een gelijken tijd als libéré in Guyana blijven. Er zijn er onder de gestraften, die door een baantje een dragelijk leven hebben, er zijn er onder de libérés, die van de verkregen vrijheid nuttig gebruik hebben weten te maken. Maar, behalve de uitzonderingen, lijden de anderen een leven zoo intreurig, dat honderd, ja duizend maal de beschrijving van een bezoeker is geëindigd met: Dat mag zoo niet langer voortbestaan! Dat is zelfs voor de grootste misdadigers al te erg!

Dit heeft dan niet alleen betrekking op degenen, welke hun straftijd doorloopen, het geldt ook voor de libérés. Guyana biedt hun weinig gelegenheid om zich een menschwaardig bestaan te verschaffen, zij hebben niet geleerd voor zich zelf te zorgen. Er zijn zwakken, slappen, bejaarden onder. Er zijn er wier lot er zelfs op is achteruitgegaan. In de boei kregen zij tenminste kleeding en dagelijks voedsel.

Te St. Laurent, het middenpunt der kolonie, verrichten de gestraften overdag hun arbeid, onder de tropische zon. 's Nachts zijn zij met velen gezamenlijk in lokalen opgesloten. 't Zijn bij aankomst niet allen verdorven wezens. Vooreerst bestaat in Fransch Guyana de doodstraf (de guillotine) nog, zoodat het hoofd der ergste misdadigers onder het valbijl komt. Dan zijn er, die door een toevallige aanleiding of een tijdelijken invloed tot het volbrengen van een grove misdaad gekomen zijn. Maar in de bagno weten zij van elkander niets, bijna elk heeft een verhaal over het onrecht hem aangedaan. Allen worden als schurken behandeld, en onderling wantrouwen en vreezen zij elkaar ook als zoodanig. En dan 's nachts samen opgesloten. Een poel van ongerechtigheid.

Zoo is 't voor hen, die 't gewone leven van den tot dwangarbeid veroordeelden doorloopen. Maar hun lot is niet het ergste!

Om in een dergelijke samenleving orde en tucht te onderhouden, moet een streng straffenstelsel worden toegepast. Zoowel de door den rechter, als de disciplinair op te leggen straffen zijn vooral langdurige onafgebroken opsluitingen, al dan niet in de boeien. Hoe ook onder hen, welke de zwaarste straffen treffen, toch nog ellendigen kunnen voorkomen, die eigenlijk niet tot de verdorven schurken behoeven te behooren, moge hieruit blijken, dat een van de zwaarst gestrafte misdrijven is: poging tot ontvluchten.

In die hel blijft den gefolterde slechts één glimpje van uitkomst: vluchten. Bij den arbeid over het uitgestrekte werkveld kan niet overal en altijd streng toezicht zijn. Fransch Guyana is door een breeden stroom van Suriname, Nederlandsch Guyana, gescheiden. Overzwemmen is alleen door zeer bekwame zwemmers te wagen, maar met een boomstam of een heel eenvoudig vlot wordt de kunst veel minder. Als het waagstuk gelukt, is de vluchteling aan de overzijde buiten Fransch gebied. En dan? Dan heeft hij het Surinaamsche oerwoud voor zich. Daarin kan hij niet altijd maar door ronddwalen. Vroeger werd een dwalende nog wel eens goed ontvangen door een Indianenstam. Ook worden in Paramaribo nog enkele ingezetenen genoemd, die daar, na ontvluchting, tot zekeren welstand gekomen zijn. Maar de kans hierop is verkorven door anderen, die zich óf in een Indianendorp, óf in een Nederlandsche plaats zoo hebben gedragen, dat de angst voor de déportés er in gekomen is. Ons gouvernement laat thans degenen, die gesignaleerd worden, opvatten. Het Fransche bestuur laat hen dan terughalen. Dan wacht de veroordeeling tot den kerker, onverpoosd, die juist voor dit delict zwaar, 't allerzwaarst wordt toegemeten, soms tot drie jaren, niets dien, niets zien en niets hooren dan het geluid der wanhopige lotgenooten. Al die kansen van verdrinken, verdwalen, veroordeeling worden getrotseerd om de luttele kans, die daar naast toch overblijft op slagen. Onder de verbannenen doen verhalen opgeld van de enkelingen, die in Paramaribo vrij leven, van dokter Bougrat de ontsnapte die in Venezuela vreedzaam de praktijk uitoefent, en eenige andere daar vrij rondlopende oud-déportés, van een tweetal dat elders in Zuid-Amerika is terecht gekomen. Een luttele kans, maar een kans toch. Zij hooren, dat er visschers en schippers zijn, die iemand voor een genoemd bedrag van de Hollandsche kolonie naar Venezuela overbrengen.

Die drang naar de vrijheid dringt zich bij hen, die inderdaad een boevennatuur hebben, zoo op, dat zij dit bedrag willen zien te bemachtigen. Er zijn er die de geringe verdiensten opsparen. Zij houden dit doorgaans voor elkander verborgen, maar gemakkelijk is het geheimhouden niet. En nu is het een afschuwelijke bijzonderheid in het afschuwelijke geheel van deze afschuwelijke samenleving, dat het voorkomen van moord niet zeldzaam is, en als oorzaak hiertoe worden vooral twee redenen vermeld: roofzucht en wellust. Wellust in die mannengemeenschap. Roofzucht veelal om het bedrag te kunnen bijeen krijgen, dat de kans geeft, na ontvluchting, Venezuela te bereiken. Moord, roofzucht, ja 't zijn dan toch wel boeven! Zeker, zeker, het meerendeel zelfs, maar niet allen. En ziet, nu worden dergelijke gevallen van moord minder zwaar gestraft dan de poging tot ontsnappen. Het gruwelhok, zelfs te onmenschelijk voor den roof- of lustmoordenaar, wordt ook toegewezen aan den jongen man, die eens in een vlaag van jaloezie zijn geliefde doodde, en die hier nu een half-geslaagde poging heeft volbracht om te ontvluchten, doch weer terug gebracht is.

Toch is wat hier vermeld is, het ergste nog niet. Wij spraken tot nu toe over de toestanden in St. Laurent, waar ± 3000 met dwangarbeid gestraften zijn, hetzelfde geldt ook voor Cayenne, waar een 500 tal werkzaam zijn. In deze plaatsen en daarbuiten leven bovendien zoowat 2000 libérés.

Maar ten noorden van dit gebied ondergaan op de Iles de salut zij, aan wie, als de allerergsten speciaal zware straf wordt opgelegd, hun lot. Aan elkaar geklonken in de boeien liggen daarop britsen de ellendigen in een lokaal van hooge grijze muren. De eenige gemeenschap, die voor hen met de buitenwereld is overgebleven is het openschuiven van de luiken om voedsel aan te reiken en de vuilnistonnen te verwisselen.

Nagekomen Berichten.

Het aantal van hen, die in Fransch Guyana krankzinnig worden, is groot, dat van hen die het worden in de Iles de salut is afgrijselijk groot.

De krankzinnigen zijn misschien nog 't minst te beklagen.

Dan ligt daar nog een eilandje. Het Duivelseiland. Vermaard, berucht door het verblijf aldaar gedurende vier jaren van Dreyfuss. De toestanden zijn daar wat minder erg, het aantal daar afzonderlijk gehouden is doorgaans maar een 10 à 15 tal.

Dreyfuss. Met dien naam in herinnering te brengen, wordt tevens gewezen op de mogelijkheid der rechterlijke dwaling. Het geval staat niet alleen. Ten vorigen jare heeft het Hof van Nantes de vonnissen herzien en tot vrijspraak geconcludeerd van veroordeelden, die reeds eenige jaren in Guyana waren; de werkelijke moordenaar had op zijn sterfbed bekend. Rechterlijke dwaling is overal mogelijk. Maar die mogelijkheid doet het diep tragische van de bagno toch nog te sterker uitkomen.

En, alsof in hetgeen over dit oord der verschrikking te vermelden is, nog steeds maar climax mogelijk blijft, ligt in de Marowijne, de grensrivier, het leprozeneiland, dat, als zooveel in deze hel, den naam van een heilige draagt: St. Louis.

Mag er sprake zijn van *overbrenging* van deze galeikolonie naar elders?

Toen Albert Londres zijn boek, dat een doorloopende aanklacht was, over Guyana geschreven had, benoemde minister Daladier een commissie. Deze kwam tot de conclusie: onvoorwaardelijk opheffen. Dit kon geschieden dadelijk, of door den toevoer stop te zetten en het bestaande te laten uitsterven. Maar: opheffen onvoorwaardelijk! Het rapport is zonder effect gebleven. En nu is een lid dier commissie zoo overtuigd van het onbereikbare, dat hij, in wanhoop, komt bepleiten „overbrenging" naar de Kerguelen eilanden, omdat hierdoor *misschien iets* ten goede te bereiken is.

Die klank van een vooraanstaanden koloniaal, die klank in het dagblad *La Dépêche Coloniale* enkele dagen na de opening van de tentoonstelling, welke Frankrijks grootheid en fierheid in alle andere deelen van zijn koloniaal gebied demonstreert!

Ik geloof nauwelijks dat er één tak van handel is, waarin voorspellingen de laatste twee jaar niet foutief geweest zijn en men kan slechts zeggen, dat economische wetten even duister zijn als andere wetenschappelijke vraagstukken, waarover men wel kan spreken, maar die men niet tot oplossing kan brengen. (Harold Nelson, president der Nelson Financial Trust).

Een inspireerend woord werkt als een duwtje tegen den slinger van een stilstaande klok. (Maandblad „Succes").

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Beudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Radio-lezing van den heer Zuyderhoff.

In aansluiting op het desbetreffend bericht in het vorig K. W., pag. 251, onderaan, kan thans worden bericht, dat de door den Algemeenen Voorzitter dezer Vereeniging, den heer R. Zuyderhoff, voor den microfoon te Hilversum uit te spreken rede over de beteekenis voor Frankrijk en Nederland der Parijsche tentoonstelling, bepaald is op 15 Juni e.k.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. J. Wolff, en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

Ter overdenking.

Aan hen, die de Vereeniging „Oost en West", bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Vereeniging "Oost en West", zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K. B. van 1 September 1927, No. 22, de som van ....
uit te keeren binnen .... maanden na mijn overlijden, vrij van alle kosten en rechten.

VAN DE REDACTIE.

Redactie-Bijeenkomst.

De redactie-bijeenkomst op Maandag 1 Juni a.s. VERVALT in verband met de uitstedigheid van verschillende medewerkers.

Er zijn menschen, die vijf jaar van hun leven verliezen door traagheid. En ze verliezen zoowel geld als tijd. (Maandblad „Succes").

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mej. B. Lems, verpleegster 1e kl. b.h. Krankz. wezen, Tesselschestraat 40, Scheveningen; G. de Pree, monteur 1e kl. b.d. P.T.T., Spiegelstr. 7 rood, Haarlem; S. Steensma, contr. 1e. kl. b.h. B.B., van Boetzelaerlaan 2, Den Haag; N. C. Lesquillier, stationscommies 2e kl. b.d. S.S. en Tr., Reinkenstraat 70, Den Haag; K. P. Vos, hoofdagent 1e kl. b.d. veldpolitie, Paterwoldsche weg 28, Groningen; F. W. Stecher, 1e comm. b.d. Alg. Kantoordienst, Weimarstraat 49, Den Haag; D. Verweij, pl.v. insp. v.h. Westersch L.O., in het 2e ressort; E. A. Tiefholz, molenbaas bij 's landsbaggerbedr. te Tandjong-Priok, per adres Ned. Ind. Escompto Mij., Den Haag; mej. M. A. Cruyf, onderwijzeres 3e kl. b.h. O.W.L.O. van Eeghemstraat 18, Amsterdam; mej. S. E. Brings, onderwijzeres 3e kl. b.h. O. W. L. O., van Eeghemstraat 18, Amsterdam.

Wanneer iets goed is, dan moed u er goed voor betalen. Wanneer het niet zoo goed is, betaalt u den prijs en daarna betaalt u verder met spijt, ontevredenheid en soms met ergernis. De hoop om iets goeds te halen uit iets, dat niet zoo goed is, is even dwaas als het hengelen naar walvisschen in een regenton. Wanneer iets te goedkoop is, wordt er iemand beetgenomen. (Maandblad „Succes").

Hij is verstandig, die weet, wanneer hij abuis is — en er voor uitkomt. (De Zakenwereld).

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank, Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		18 Mei 1931	22 Mei 1931
Aandeelen	Koloniale Bank	103	$101^3/_4$
„	Ned. Ind. Handelsbank	110	105
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	130	127
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	68	78
„	Kon. Petroleum Mij.	$213^1/_2$	$217^5/_8$
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	85	$81^3/_8$
„	Ned. Ind. Suiker Unie	$129^1/_2$	131
„	Ned. Scheepvaart Unie	110	$111^1/_4$
„	Handelsverg. A'dam	296	$297^1/_4$
„	Deli Batavia Mij.	$238^1/_2$	$233^1/_8$
„	Deli Maatschappij	266	$256^1/_2$
„	Senembah Mij.	$314^1/_2$	$308^5/_8$
„	Deli Spoor	125	121
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	$138^1/_2$	131
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	$136^1/_2$	142
Cert. aand.	Margarine Unie	$157^1/_2$	$163^3/_4$

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	$12.10^3/_8$
New York Cable	$2.48^{13}/_{16}$
Berlijn	59.24
Parijs	$9.73^1/_4$
Brussel (Belga)	34.62
Zurich	48.00
Weenen	35.00

Mutatiestaat van 21 tot 28 Mei '31

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Mr. W. Snellen, Bloemendaal, Hooge Duin en Daalsche Weg 14.	den heer H. P. Deinum te Heemstede.
J. van Keppel, Nijmegen, St. Jacobslaan 416.	den heer A. van Boxtel te Nijmegen.
M. C. J. Welle, Oud-Agent N.H.M. in Suriname, Den Haag, Oostduinlaan 20.	Mejuffrouw E. Arrias te Den Haag.
Mevrouw L. Vermeer, Den Haag, van Beverningkstraat 272.	Secretaris Afd. Den Haag.
W. Stavast, Schoolhoofd te Blitar.	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Afschrijvingen:

K. Groesbeek, Amsterdam, Vondelstraat 103.

H. W. van Oijen, Nijmegen, Mesdagstraat 56.

R. I. P.

G. van Sandwijk, Den Haag, Goudenregenplein 15.

Adresveranderingen:

W. L. Zonnevijlle, Groningen, van: H. W. Mesdagplein 10, naar: Korreweg 101a.

E. Wijbenga, Directeur b.h. Gevangeniswezen m.v. Arnhem, van: Groen van Prinstererstr. 3, naar: Eusebiusbuitensingel 8.

Mevrouw Dr. G. Bosscha—Massink, Utrecht, van: Hobbemastr. 6, naar: Alb. Neuhuijsstraat 32.

Mej. C. M. Dubois, Utrecht, van: Hobbemastr. 6, naar Alb. Neuhuijsstraat 32.

A. H. van Dijk, Oud-Luit.-Kol. Genie N.-I.-L., Den Haag, van: Goudsbloeml. 155, naar: Viviënstr. 58.

D. J. van Gelder, Den Haag, Charlotte de Bourbonstraat, van: 80, naar 24.

A. C. W. Lionarons, Oud-Dirigeerend Off. v. Gez. 1e kl. N.-I.-L., Den Haag, van: Alexanderstr. 1, naar: Wassenaarsche Weg 37.

Mr. P. Kikkert, Gouvernements-Secretaris van Suriname, van: Den Haag, Emmastraat 47, naar: Paramaribo. f 5.—.

P. Cool, Oud-Dirigeerend Off. v. Gez., van: Den Haag, Pauwenlaan 75, naar: Batavia-Centrum, p.a. Hoofdkantoor Dienst der Volks-gezondheid.

A. J. Barto, Off. v. Gez., van: Hilversum, Sterrelaan 60, naar: Bandoeng, p.a. Dep. v. Oorlog, VIe Afdeeling.

D. A. van Waardenburg, thans: Arts te Djokjakarta.

M. de Meij, thans: Controleur B.B. te Paré—Paré (Celebes.)